

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun Değerli Üyeleri, Bürokrasimizin Güzide Temsilcileri ve Kıymetli Basın Mensupları,

Bakanlığımız bütçesinin yanı sıra, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Başkanlığı, Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), Konya Ovası Projesi (KOP), Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) ve Doğu Anadolu Projesi (DAP) Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının bütçeleri üzerine bilgi vermek amacıyla huzurunuzdayım.

Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamda, öncelikle yeni kurulan Bakanlığımızın kamu yönetiminde üstlendiği fonksiyonlara değindikten sonra dünyada ve ülkemizde yaşanan makroekonomik gelişmelerden ve orta vadede ülkemiz ekonomisine ilişkin politika ve hedeflerden bahsedeceğim. Daha sonra, Bakanlığımın ve Bakanlığıma bağlı kuruluşların yürüttükleri ve gerçekleştirecekleri faaliyetlere ilişkin bilgiler vereceğim.

Kalkınma; ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimin etkin ve bütüncül bir şekilde yönetilmesidir. Bu fonksiyon bugüne kadar Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından hükümetlere hazırlanan Kalkınma Planları, Orta Vadeli Programlar, Yıllık Programlar ve diğer sektörel, tematik ve bölgesel politika dokümanları, bunların koordinasyonu, izlenmesi ve değerlendirilmesi yoluyla yürütülmüştür. Bilindiği üzere, 1960 yılında kurulan DPT, 2011 yılı Haziran ayında kabul edilen 641 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile Kalkınma Bakanlığına dönüştürülmüştür.

Türkiye'nin yaşamış olduğu planlama deneyimi, ülkemizin pek çok alanda önemli mesafeler almasına katkıda bulunmuştur. Planlama sürecinin vermiş olduğu disiplini almış uzman kadrolar ülkemizin kalkınma sürecinde önemli roller üstlenmişlerdir.

Kalkınma, çoğu zaman anlaşıldığı gibi sadece ekonomik büyüme hızı ile ilgili bir kavram değildir. Bir toplumun kurumsal gelişmişlik, sosyal refah, insani gelişmişlik düzeyleri ile bunların ülke sathına dengeli bir biçimde dağılımı kalkınma seviyesinin gerçek göstergeleridir. Dolayısıyla, çok boyutlu yaklaşım ve politikaların koordinasyon içerisinde yürütülmesi ile kaynakların etkin kullanımı kalkınmanın hızlandırılması için büyük önem taşımaktadır.

Diğer ülkeler gibi, ülkemiz de kalkınma sürecinde büyüme, rekabet gücünü artırma, istihdam, gelir dağılımı, yoksulluk, bölgesel gelişme, çevrenin korunması ve benzeri alanlar arasında sürdürülebilir bir denge kurmak gibi önemli ve çok boyutlu bir meseleyle karşı karşıya bulunmaktadır.

Hükümetimiz, söz konusu alanlar arasındaki dengeyi gözeterek sürdürülebilir kalkınma anlayışını benimseyen politikalar uygulamaktadır. Bu çerçevede, Hükümetimizce sosyal devlet olmanın gereği olarak dar gelirli ve dezavantajlı kesimlerin toplumun üretken üyeleri olmasını sağlayacak adımlar atılmaktadır. Aynı zamanda, çevreye saygılı ve sürdürülebilir kalkınma anlayışı çerçevesinde, ülkemizin rekabet gücünü artırmaya yönelik olarak teknolojinin etkin kullanımını sağlamaya ve Ar-Ge faaliyetlerini artırmaya dönük çalışmalar desteklenmektedir.

Bakanlığımız tüm alanları kesen yapısı itibarıyla makroekonomik, tematik, bölgesel ve sektörel strateji ve politikaların oluşturulmasında ve bunlar arasındaki uyumun sağlanmasında başat rol üstlenmektedir. Bakanlığımız bir yandan, kalkınma planları ve programlar yoluyla politika oluşturma ve koordinasyon görevini yerine getirirken, diğer yandan birçok kuruluşu kesen yatay alanlara ve ortaya çıkan yeni sorun ve fırsatlara ilişkin yenilikçi modellerin geliştirilmesi ile hayata geçirilmesinde doğrudan program ve projeler yürütmektedir.

Ekonomik kalkınma çabalarımızı dışa açık, dünya ile bütünleşen bir zemin üzerine oturtmuş bulunmaktayız. Bu çerçevede, bir taraftan her alanda rekabet gücümüzü artırırken, diğer taraftan da genç ve dinamik nüfus potansiyelimizi en iyi şekilde değerlendirmek amacındayız. Bu nedenle, üretim sürecinin tam rekabet ortamında özel sektör eliyle gerçekleştirildiği, kamunun temel altyapı hizmetlerini nitelikli bir şekilde sağladığı ve düzenleyici-denetleyici rolünün güçlendirildiği bir çerçevede kalkınma çabalarımızı sürdüreceğiz.

Bir taraftan ekonomimizin üretim hacmini genişletirken, diğer taraftan sosyal devlet anlayışı içinde artan imkânları toplumun geniş kesimlerine yaygınlaştırma yönünde çaba sarfediyoruz. Bu çerçevede istihdamı nitelik ve nicelik yönünden geliştirmeyi sadece ekonomik performans açısından değil, sosyal hedeflerimiz bakımından da önemsiyoruz.

Bakanlığımız, ülkemizin refah ve gelişmişlik düzeyinin artırılması amacıyla, elli yıllık tecrübe ve bilgi birikimi zemininde Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasındaki öncü rolünü sürdürecektir. Bu kapsamda Bakanlığımız; kaynakların etkili ve verimli kullanımını yönlendirme, makroekonomik göstergelerin analizi ve tahmini, bütçe sürecini başlatma ve bu sürece katkı verme fonksiyonlarını yürütecektir. Ayrıca Bakanlığımızca sektörel ve bölgesel gelişme politika ve stratejilerinin hazırlanmasına, kamu yatırımlarının programlanmasına, çok taraflı ve ikili dış ekonomik

ilişkilerin geliştirilmesine devam edilecektir. Tüm bu konularda Bakanlığımız, Hükümetimize danışmanlık görevini de etkili ve verimli bir şekilde yerine getirecektir.

Bakanlığımız üstlendiği fonksiyonlar çerçevesinde;

- Ülkemizin uzun döneme ilişkin politika, strateji ve hedeflerini belirleyen Kalkınma Planlarını,
- Kalkınma Planında tespit edilen eksenlerle uyumlu şekilde her yıl bütçe sürecini başlatan, üç yıllık dönemde izlenecek makro politikaları, ilkeleri, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükleri içeren Orta Vadeli Programı (OVP),
- Kalkınma Planı ve OVP'de öngörülen politikaları ve bu politikaları hayata geçirmek üzere uygulamaya konulacak tedbirleri detaylı olarak içeren Yıllık Programı ve buna bağlı Yatırım Programını,
- Ülkemizin Avrupa Birliğine (AB) tam üyelik sürecinde sunmakla yükümlü olduğu Katılım Öncesi Ekonomik Programı,

hazırlamaktadır.

Söz konusu politika dokümanları kısa, orta ve uzun dönemde ülkemizin yol haritasını oluşturmaktadır. Bu dokümanlarda esas alınan ve mevcut ekonomik durumun analizi için başvuru;

- Ekonomide kaynak tahsisi ve yatırım-tasarruf farkını gösteren Ekonominin Genel Dengesi,
- Kamu kesiminin tüm unsurlarının mali yapılarını kapsayan Kamu Kesimi Genel Dengesi

çalışmaları Bakanlığımız tarafından yapılmaktadır.

Bu temel dokümanlar çerçevesinde ekonomik ve sosyal sektörleri ve bölgeleri kapsayan tematik ve mekânsal stratejiler ile eylem planları oluşturulmakta veya bunların şekillendirilmesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, uygulama aşamasında ihtiyaç duyulan alanlarda koordinasyon yapılmakta, izleme ve değerlendirme ile geleceğe dönük politika üretme süreçleri desteklenmektedir.

Dünyada ve ülkemizde yaşanan gelişmelerin etki analizinin yapılması ve buna bağlı gerekli politika ve tedbir önerilerinin hazırlanması Bakanlığımızın ekonomi yönetiminde üstlendiği diğer önemli bir misyondur.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Konuşmamın bu bölümünde dünya ekonomisindeki gelişmelere değinmek istiyorum.

2009 yılında krizin olumsuz etkilerini azaltmaya ve piyasalarda güveni sağlamaya yönelik hükümetlerin uygulamaya koyduğu tedbirlerin etkisiyle, 2010 yılında küresel düzeyde belirgin bir toparlanma yaşanmıştır. Bununla beraber, üzerinden yaklaşık üç yıl geçmesine rağmen, krizin olumsuz etkileri giderilememiş hatta önümüzdeki dönem için küresel düzeyde riskler artmıştır.

Son dönemde küresel görünüme ilişkin risklerin artmasının başlıca nedenleri; başta bazı Avro Bölgesi ülkeleri olmak üzere gelişmiş ülkelerde artan kamu borçlarının sürdürülebilirliğiyle ilgili sorunlar, bankacılık ve finans kesiminde yaşanan sorunlar, ABD ve diğer bazı gelişmiş ülke ekonomilerinde beklenen iyileşmenin sağlanamaması, kredi notlarının düşürülmesi ve karar alma süreçlerinde yaşanan gecikmelerdir. Krizin derinleşmesinde ve etkili bir şekilde yönetilememesinde siyasi kararlılık eksikliği kritik bir rol oynamıştır. Ayrıca, küresel düzeyde ortaya çıkan krizin yönetilmesinde ülkelerarası işbirliği de yeterli düzeyde sağlanamamıştır.

2011 yılının ilk aylarında enerji ve gıda fiyatlarında yaşanan yüksek oranlı artışlar, Mart ayında Japonya'da yaşanan felaketlerin tedarik zincirine olumsuz yansımaları, 2010 yılı sonlarından itibaren Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde yaşanan siyasi çalkantılar da dünya ekonomisinde görünümün bozulmasını etkileyen diğer önemli gelişmeler olmuştur.

Bu gelişmeler sonucunda dünya ekonomisinin büyüme tahmini 2011 ve 2012 yılları için yüzde 4'e düşürülmüştür. AB ülkelerinde yaşanan borç krizinin kontrol edilememesi, finansal piyasalarda dalgalanmanın artması ve krizin diğer ülkelere de yansması durumunda, dünya büyümesinin daha düşük oranda gerçekleşmesi ve gelişmiş ülkelerde durgunluk yaşanması ihtimali bulunmaktadır.

Yüksek işsizlik oranları gelişmiş ülkelerdeki en önemli ekonomik sorunların başında gelmektedir. 2010 yılında küresel düzeyde gerçekleşen ekonomik toparlanmaya rağmen, başta ABD ve Avro Bölgesi ülkeleri olmak üzere özellikle

gelişmiş ülkelerde beklenenden düşük ve yavaş gerçekleşen büyümenin ve süregelen yapısal sorunların etkisiyle işsizlik oranlarında iyileşme sağlanamamıştır. Hatta İspanya, İrlanda, Portekiz ve Yunanistan gibi AB ülkelerinde işsizlik oranlarında ciddi artışlar yaşanmıştır. 2011 yılında düşük büyüme beklentisi nedeniyle işsizlik oranlarında belirgin bir iyileşme beklenmemektedir.

Gelişmiş ülkelerde kriz sonrası yükselen işsizliğin kalıcı hale gelme ihtimali ve krizde yaşanan ücret ve gelir kayıplarının telafi edilememesi, önümüzdeki dönemde karar alıcılar için önemli bir sosyal risk unsurudur.

Sayın Başkan, Değerli Üyeler,

Önümüzdeki dönemde küresel büyüme ve istikrar ortamının yeniden tesis edilmesi için, ABD, Japonya ve Avro Bölgesindeki mali sorunların ve yüksek borçların açıklanacak mali planlar çerçevesinde düşürülmesi, ihtiyaç durumunda genişletici para politikalarına devam edilmesi, bankaların mali yapısının güçlendirilmesi, mal ve işgücü piyasaları ile finans sektöründe yapısal reformlara devam edilmesi öncelikli politika alanlarıdır. Bunun yanında, gelişmiş ülkelerde reel sektörde yaşanan rekabet gücü kayıplarının telafi edilmesi orta ve uzun dönemde büyümenin önünde aşılması gereken temel zorluklardır.

Halihazırda başta AB ülkeleri olmak üzere, gelişmiş ülkeler arasında krize çözüm bulmak amacıyla ekonomik ve finansal politikalarda tam bir koordinasyonun sağlanamadığı, gerekli kararların zamanında alınamadığı, küresel ölçekte makroekonomik ve finansal istikrar arayışının sürdüğü bir süreç yaşanmaktadır.

Son dönemde yaşanan gelişmeler küresel yönetim konusunda, birlikte, kararlı ve eşgüdümlü hareket etmenin ve Türkiye'nin de içinde olduğu G-20 platformu gibi gelişmekte olan ülkelerin de dahil olduğu hükümetler üstü yapıların önemini artırmıştır. Küreselleşmenin getirdiği ticari ve finansal ilişkilerin boyutu, küresel işbirliğinin yanında bölgesel işbirliklerinin de önemini gün yüzüne çıkarmıştır.

2011 yılında artan belirsizliklere ve yavaşlayan küresel ekonomik aktiviteye rağmen, Türkiye bu dönemde gösterdiği yüksek büyüme performansı ve düşük kamu borç yapısı ile AB ülkelerinden önemli ölçüde ayrılmıştır. Bu ayrışmada siyasi istikrar ortamında karar mekanizmalarının hızlı çalıştırılmasının da önemli etkisi olmuştur. Küresel krizin Avro Bölgesi başta olmak üzere kazandığı yeni boyut ve gelecekte ortaya

çıkılabileceği riskler yakından izlenmekte, bu gelişmeler ÷lkemizin ekonomik politikalarının gerektiğinde revize edilmesi yönünde değerlendirilmektedir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Konuşmamın bu bölümünde Türkiye ekonomisindeki gelişmeleri özetlemek istiyorum.

Küresel kriz döneminde ÷lkemizde tüm politika araçları, orta vadeli bir perspektifle, zamanında ve kararlı bir biçimde kullanılmıştır. Maliye ve para politikalarının, finans sektörüyle ilgili kararların ve yapısal reformların temel amacı güven ve istikrarı güçlendirmek olmuştur.

Sağlam makroekonomik temeller ve güçlü bir OVP ile belirsizliklerin azaltılması, sermaye girişinin devam etmesi, faiz oranlarının düşük seviyelerde kalması ve kredi genişlemesi sonucunda Türkiye ekonomisi 2010 ve 2011 yıllarında yüksek bir büyüme performansı yakalamıştır.

Türkiye, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) büyümesinin 2010 yılında yüzde 9 ve 2011 yılının ilk yarısında yüzde 10,2 oranında gerçekleşmesiyle, dünyada büyüme hızı en yüksek ÷lkeler arasında yer almıştır. Bu gelişmede, sanayi, inşaat, ticaret ve ulaştırma sektörlerinde kaydedilen yüksek oranda katma değer artışları etkili olmuştur. Bunun yanı sıra, özel tüketim ve yatırımlardaki hızlı artış yüksek büyüme performansının temel kaynağını oluşturmuştur. Küresel ölçekte giderek artan belirsizlikler nedeniyle 2011 yılının ikinci yarısından itibaren büyüme hızının nispi olarak yavaşlaması beklenmektedir. Bu yavaşlamaya rağmen OVP'de ekonomimizin 2011 yılında yüzde 7,5 oranında büyüyeceğini öngördük.

Bununla birlikte, son dönemde sanayi üretimi, kapasite kullanım oranı ve yurt içi talebe ilişkin göstergeler dikkate alındığında 2011 yılında büyüme hızının öngör÷lenin üzerinde gerçekleşme ihtimali de bulunmaktadır.

2010 yılında küresel krizin etkilerinin azalması, ekonomik büyümenin yüksek olması ve istihdamı artırıcı diğer tedbirlerin alınması sonucunda istihdam imkânları artmıştır. Böylece, 2009 yılında yüzde 14 olan yıllık işsizlik oranı, 2010 yılında yüzde 11,9'a gerilemiştir. Aynı yıllar itibarıyla; tarım dışı işsizlik oranı yüzde 17,4'ten yüzde 14,8'e, genç nüfusta işsizlik oranı da yüzde 25,3'ten yüzde 21,7'ye gerilemiştir.

2011 yılının ilk yarısında da devam eden hızlı büyüme süreci işsizlik oranının Ağustos dönemi itibarıyla yüzde 9,2'ye gerilemesinde belirleyici olmuştur. İşgücüne katılma oranındaki artışa rağmen işsizlik oranında azalma dikkat çekmektedir. 2010 yılı aynı dönemine göre; tarım dışı işsizlik oranı 2,6 puan azalarak yüzde 11,9'a, genç nüfusta işsizlik oranı ise 2,5 puan azalarak yüzde 18,6'ya gerilemiştir. İstihdam olanaklarındaki iyileşmenin devam etmesiyle, OVP'de 2011 yılının tamamında işsizlik oranının yüzde 10,5 olarak gerçekleşmesi öngörülmüştür. Ancak, üçüncü çeyrek verileri işsizlik oranının daha da düşük olacağını göstermektedir.

Mevsimsel düzeltilmiş serilere göre; 2009 yılı Nisan döneminde yüzde 14,9'a kadar yükselen işsizlik oranı, 2011 yılı Ağustos dönemi itibarıyla yüzde 9,6'ya gerilemiştir. Ayrıca, aynı dönemler itibarıyla istihdam oranı yüzde 40,2'den yüzde 45,2'ye, toplam istihdam ise 20,7 milyon kişiden 24,3 milyon kişiye yükselmiştir. Bu dönemde, net olarak 3,6 milyon kişiye ilave istihdam sağlanmıştır.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun Değerli Üyeleri,

Ekonomide canlanmaya bağlı olarak yurt içi tüketim ve yatırım talebi ile ara malı ithalatı hızla artmıştır. Bununla beraber, emtia ve enerji fiyatlarındaki artışlar, dış ticaret hadlerindeki bozulma ve ihracat artışının yetersiz dış talep nedeniyle sınırlı kalması, 2010 ve 2011 yıllarında cari açığın artmasına yol açmıştır. 2010 yılında yüzde 6,4 olarak gerçekleşen cari açığın GSYH'ya oranının, 2011 yılı sonunda yüzde 9,4'e ulaşması beklenmektedir. Uygulanan sıkı maliye politikası sonucu kamu tasarruflarında kaydedilen iyileşmeye rağmen, özel kesim tasarruflarının azalması sonucunda toplam tasarruflar düşme eğilimine girmiştir. Yurtiçi tasarruflardaki bu azalma dış kaynak ihtiyacını, dolayısıyla cari açığı artırmıştır.

Artış gösteren cari açığın kısa vadede kontrol altına alınması yönünde kredi kanalıyla bazı önlemler alınmıştır. Diğer taraftan cari açığın kalıcı olarak makul seviyelere düşürülmesi amacıyla yapısal önlemler alınması zaruridir. Bu kapsamda sanayi ve hizmetlerde ileri teknoloji içeren ve yüksek yurtiçi katma değerli üretim yapısına geçişin sağlanmasına yönelik politikalar üzerinde çalışılmaktadır. Ayrıca, orta ve uzun vadede yurtiçi tasarrufların artırılmasına ve girdi tedarikinde yerli ürün payının yükseltilmesine yönelik yürütülmekte olan çalışmalara hız verilecektir. Büyük oranda dışa bağımlı olduğumuz enerji alanında ise yerli, yenilenebilir ve nükleer enerji öncelik verdiğimiz diğer bir politikadır.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

İktidarlarımız döneminde enflasyonla mücadelede önemli başarılar elde edilmiştir. 2010 yılında Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) yıllık artış hızı yüzde 6,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran 1968 yılından beri kaydedilen en düşük yıllık enflasyon oranıdır. 2011 yılının Ocak-Ekim döneminde ise ithalat fiyatlarının birikimli yansımaları, gıda fiyatlarındaki artışlar, nominal döviz kurundaki yükselme ve bazı ürünlerde yapılan vergi ayarlamaları nedeniyle TÜFE yıllık artış hızı Ekim ayı itibarıyla yüzde 7,7 olarak gerçekleşmiştir. 2012 Yılı Programında 2011 yılı için TÜFE yıllık artış hızı yüzde 7,8 olarak tahmin edilmiştir. Bununla birlikte, Merkez Bankası yakın dönemde yaşanan gelişmeleri göz önüne alarak, Ekim 2011 Enflasyon Raporunda 2011 yıl sonu enflasyonuna dair tahminlerini yüzde 8,3'e yükseltmiştir. Son gelişmeler ışığında bu oranın OVP tahmininin üzerinde gerçekleşeceği beklenmektedir.

2010 yılında kaydedilen yüksek büyüme performansının 2011 yılında da devam etmesi ve bazı kamu alacaklarına sağlanan ödeme kolaylıkları bütçe gelirlerini artırmıştır. Bunun yanı sıra Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan açık finansmanının azalması ve faiz giderlerinde bir önceki yıla göre yaşanan düşüş, 2011 yılı merkezi yönetim bütçe dengesindeki iyileşmede etkili olmuştur.

Kamu harcama politikasının mali disiplin gözetilerek uygulanması, kamu kesimi borçlanma gereğindeki düşüş eğiliminin devam etmesini sağlamıştır. 2011 yılında bir önceki yıla göre GSYH'ya oran olarak, kamu kesimi borçlanma gereğinin 1,3 puan iyileşerek yüzde 1; program tanımlı kamu kesimi faiz dışı fazlasının ise 0,3 puan artarak yüzde 1,2 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu gelişmede, GSYH'ya oran olarak başlangıçta yüzde 2,8 olarak öngörülen merkezi yönetim bütçe açığının yüzde 1,7 düzeyinde gerçekleşmesinin beklenmesi belirleyici bir rol oynamaktadır.

Ülkemiz açısından kamu maliyesinde ciddi bir risk olarak algılanan borç stokunun sürdürülebilirliği sorunu daha sağlıklı bir zemine kavuşturulmuştur. 2002 yılında GSYH'ya oran olarak yüzde 74 olan AB tanımlı genel devlet nominal borç stoku, 2010 yılı sonunda yüzde 42,2'ye gerilemiştir. Mali disipline hassasiyetle riayet edilmesinin bir sonucu olarak toplam faiz giderlerinin GSYH içerisindeki payının da azaldığı görülmektedir. 2002 yılında toplam kamu kesimi faiz ödemelerinin GSYH içerisindeki payı yüzde 15,5 iken, bu oran 2010 yılı sonunda yüzde 4,6'ya gerilemiştir.

Başta Avro Bölgesi ülkeleri olmak üzere, pek çok ülkede kamu borçlarının sürdürülebilirliğinin gündemde olduğu bir dönemde, kamu maliyesi alanında elde edilen başarılı sonuçlar, ülkemizin diğer ülkelerden farklı bir konumda değerlendirilmesine imkân tanımaktadır.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Konuşmamın bu bölümünde 2012 yılı makroekonomik amaç ve hedeflerini özetlemek istiyorum.

Orta Vadeli Program ile uyumlu olarak hazırlanan 2012 Yılı Programının temel makroekonomik amaçları; yavaşlayan dünya büyümesi ve belirsizliklerin hakim olduğu uluslararası konjunktürde büyüme sürecinin devam ettirilmesi, istihdam artışının sürdürülmesi, yurt içi tasarrufların artırılması, cari açığın azaltılması, enflasyonun düşürülmesi, mali disiplinin sürdürülmesi ve finansal istikrarın korunması olarak belirlenmiştir.

2011 yılında hızlı büyüme, iç ve dış talep koşulları, kamu dengeleri ve enflasyon göz önünde bulundurularak 2012 yılında ekonominin yüzde 4 oranında büyümesi hedeflenmiştir. Bu büyüme hedefiyle uyumlu olarak işsizlik oranının, 2012 yılında yüzde 10,4 olması öngörülmektedir.

Para politikası, finansal istikrarı da gözeterek şekilde enflasyon hedeflemesi çerçevesinde yürütülecektir. Bu kapsamda, 2012 yıl sonu enflasyon hedefi yüzde 5 olarak belirlenmiştir.

2012 yılında kamu kesimi borçlanma gereğinin GSYH'ya oranının yüzde 1,1 düzeyinde gerçekleşmesi öngörülmektedir. Merkezi yönetim bütçe açığının, GSYH'ya oran olarak önümüzdeki yıl yüzde 1,5'e gerilemesi hedef alınmıştır.

Mali uyum sürecine paralel olarak, kamu kesiminde program tanımlı faiz dışı fazla verilmeye devam edileceği ve 2012 yılında bu oranın yüzde 1,1 seviyesinde gerçekleşeceği öngörülmektedir. AB tanımlı genel yönetim nominal borç stokunun ise bir önceki yıla göre 2,8 puan azalarak yüzde 37 düzeyine gerilemesi beklenmektedir.

Dünya ticaretinde ve ticaret ortaklarımızın ekonomilerinde sınırlı bir toparlanmanın 2012 yılında gerçekleşmesi ve buna bağlı olarak ihracatın yaklaşık yüzde 10 oranında artarak 149 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Ekonomimizdeki büyümeye paralel olarak ithalatın da yüzde 5 oranında artarak 249 milyar dolar seviyesine ulaşacağı

öngörülmektedir. Bu çerçevede cari işlemler açığının 65 milyar dolar seviyesinde gerçekleşeceği, GSYH'ya oranının ise yüzde 8 olacağı tahmin edilmektedir. Cari açığın gerilemesinde kur gelişmelerinin kısa dönemde olumlu etkilerinin olacağı da düşünülmektedir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Hükümetimiz, ülkemizin orta ve uzun vadede yüksek büyüme performansı göstermesi açısından yatırımların öneminin farkında olarak kamu ve özel sektörü bütüncül bir bakış açısıyla ele almaktadır. Bu çerçevede, kamu ve özel sektör yatırımları birbirlerini tamamlayacak alanlara yönlendirilmeye çalışılmakta, kamu yatırımları, özel sektör tarafından gerçekleştirilemeyecek alanlarda yoğunlaştırılırken, özel sektörün etkin yönetim ve finansal imkânlarından yararlanmaya yönelik çabalar sürdürülmektedir.

2012 yılında toplam sabit sermaye yatırımlarının reel olarak yüzde 6,2 artışla 320,2 milyar TL'ye ulaşması beklenmektedir. Dünyadaki ve Türkiye'deki ekonomik konjoktüre göre yıllar itibarıyla değişmekle beraber, ülkemizde toplam sabit sermaye yatırımlarının GSYH içindeki payı, genel olarak yüzde 20'ler civarında seyretmektedir. Söz konusu payın 2011 yılında yüzde 22,1'e, 2012 yılında ise yüzde 22,5'e ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Toplam sabit sermaye yatırımlarının yaklaşık yüzde 80'i özel kesim tarafından gerçekleştirilmektedir. 2010 yılında reel olarak yüzde 33,6 gibi yüksek bir oranda artış gösteren özel kesim yatırımlarının, 2011 yılında da yüzde 22,3 gibi yüksek bir oranda artması beklenmektedir. 2012 yılında özel kesimin, GSYH'nın yüzde 18,2'si oranında, yaklaşık olarak 260 milyar TL tutarında sabit sermaye yatırımı yapacağı tahmin edilmektedir. Bu tutar, 2011 yılına göre reel olarak yüzde 7,7 oranında bir artışa karşılık gelmektedir.

Kamu yatırımlarını ülkemizin kalkınmasının, rekabet gücümüzün artırılmasının, özel kesimin gelişmesinin ve halkımızın refah seviyesinin artırılmasının etkili bir aracı olarak görüyoruz.

Hükümetimiz, küresel krizin ekonomimiz üzerindeki etkisinin hafifletilmesi amacıyla kamu yatırımlarının artırılmasına özel önem vermiştir. Bu dönemde yapılan yatırımlar daha düşük maliyetle gerçekleştirilmiş ve bunun sonucunda kamu kesimi bir taraftan fiili yatırımlarını artırırken, diğer taraftan özel sektör yatırımlarındaki düşüşü kısmen telafi etmiştir.

Gerek küresel kriz döneminde, gerekse küresel krizden çıkış sürecinde potansiyel büyümeye katkı veren yatırımlarımızı azaltarak tasarruf etme yoluna gitmedik, tersine finansman imkânlarımızın elverdiği ölçüde yatırımlarımızı artırdık. Merkezi yönetim bütçesi sermaye giderlerinin GSYH'ye oranı 2007 yılında yüzde 1,5 iken, 2008 yılında yüzde 1,9'a, küresel krizin yaşandığı 2009 yılında yüzde 2,1'e, 2010 yılında ise yüzde 2,4'e yükselmiştir. Söz konusu oranın 2011 yılında yüzde 2,3 olması beklenmektedir. Sermaye giderlerine ilave olarak, KÖYDES, SUKAP, SODES, Cazibe Merkezleri, Ar-Ge destekleri gibi uygulamalarla, sermaye transferleri yoluyla da ülkemizdeki sermaye birikimini artırmayı amaçlıyoruz.

2012 yılına ilişkin kamu yatırımlarına yönelik temel politikamız, ekonomik ve sosyal altyapı alanlarına yoğunlaşmak, yatırım uygulamalarında bürokrasiyi azaltarak kuruluşlara mümkün olduğu ölçüde esneklik sağlamak, yerel nitelikli yatırımları yerel yönetimlerce gerçekleştirmek ve yatırımların finansmanında Kamu-Özel İşbirliği (KÖİ) yöntemlerinden azami ölçüde yararlanmaktır.

2012 yılında, sektörel olarak eğitim, sağlık, teknolojik araştırma, ulaştırma, içme suyu ile bilgi ve iletişim teknolojilerinin geliştirilmesine yönelik altyapı yatırımlarına öncelik vereceğiz.

Proje bazında ise; yıl içinde tamamlanacak projelere, GAP, DAP, KOP ve DOKAP kapsamındaki işlere, bölünmüş yol projelerine, Marmaray ve devam eden hızlı tren projeleri ile Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca devralınan metro projelerine, havaalanı ve terminal binalarına, büyük ölçekli deniz limanlarına, içme suyu projelerine, yeni kurulan 50 üniversitenin altyapı ve fiziki mekân ihtiyaçlarına, afetlerle ilgili projeler ile sosyal destek programlarına ödenek tahsisinde öncelik verilmektedir.

2011 Yılı Yatırım Programı kapsamında, mahalli idare yatırımları ve kamulaştırma giderleri hariç olmak üzere, toplam proje tutarı 304 milyar TL ve 2011 yılı başlangıç ödeneği 31,3 milyar TL olan 2.534 adet kamu yatırım projesi yürütülmektedir. Mahalli idareler için öngörülen 16,7 milyar TL de dâhil edildiğinde 2011 yılı ödeneği 48 milyar TL olmaktadır. 2011 yılında toplam kamu yatırımlarının 53 milyar TL düzeyinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

2012 yılında, toplam kamu sabit sermaye yatırımlarının başlangıç değerleri itibarıyla nominal olarak yüzde 18 artarak 56,6 milyar TL olacağı öngörülmektedir. Söz konusu tutarın yüzde 49,2'sini merkezi yönetim bütçesi oluşturmakta, yüzde 32,6'sının

ise mahalli idareler tarafından gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Ayrıca, 2012 yılında kamu gelirlerinde olabilecek artışlardan yatırımlara ilave kaynak aktarılması söz konusu olabilecektir.

2001 yılında 9,4 yıl olan kamu yatırım stokunun ortalama tamamlanma süresi, 2011 yılında program değerleri itibarıyla 4,2 yıla, sağlanan ilave ödeneklerin katkısıyla 3,3 yıla kadar düşürülerek çok önemli bir iyileşme sağlanmış ve yatırım programı sürdürülebilir, rasyonel bir yapıya kavuşturulmuştur.

Sayın Başkan ve Değerli Üyeler,

Ülkemizde artan kamu yatırım ihtiyacını karşılamak ve özel sektörün sermaye birikiminden ve yönetim becerilerinden azami şekilde faydalanabilmek için Kamu-Özel İşbirliği (KÖİ) modellerinin uygulanmasına büyük önem vermekteyiz.

Bu kapsamda, 2002 yılı öncesinde kamu-özel işbirliği modelleri olan Yap-İşlet-Devret (YİD), Yap-İşlet, Yap-Kirala-Devret ve İşletme Hakkı Devri yöntemleriyle gerçekleştirilmiş yatırım projelerinin toplam tutarı 8 milyar dolar düzeyindeyken, İktidarımız döneminde bu modellerle hayata geçirdiğimiz ve halihazırda devam eden dev projelerin sözleşme tutarları toplamı 22 milyar dolar düzeyine ulaşmıştır. Bu projeler arasında özellikle ulaştırma yatırımlarına ağırlık vermekteyiz.

Bu modellerle gerçekleştirilen projelerin yanısıra 4628 sayılı Kanun çerçevesinde verilen lisanslarla özel sektör eliyle yaptırılan enerji santralleri ve çeşitli lisans anlaşmaları kapsamında yapılan özel sektör yatırımları da dikkate alındığında, geçmişte doğrudan kamu kaynakları ile yapmak mecburiyetinde kaldığımız birçok yatırımı da bugün kamu-özel sektör işbirliği araçlarıyla ve özel sektör finansmanı ile gerçekleştiriyoruz.

2011 yılı içinde YİD mevzuatında önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu çerçevede, YİD projelerinin hazırlık ve onay sürecinin kolaylaştırılması, nitelikli proje belgelerinin hazırlanmasına imkân sağlanması ve projelerin yatırımcılar için daha cazip hale getirilmesini sağlayacak değişiklikler hayata geçirdik.

Kalkınma Bakanlığı olarak YİD proje stokunun kalkınma planları, programlar, sektörel stratejiler ile uyumluluğunu sağlayacak tedbirleri almak, YİD projelerini izlemek, değerlendirmek ve taraflar arasındaki koordinasyonu sağlamakla görevlendirilmiş bulunmaktayız. Bu kapsamda, Bakanlığımız tarafından nitelikli proje etütlerinin yapılabilmesine, kamu ve özel sektör arasında projelere ilişkin risk ve sorumlulukların

dengeli şekilde dağılmasına imkân sağlayacak kurumsal kapasite geliştirme çalışmalarına hız verilecektir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Ülkemizin gerçekleştirdiği kalkınma hamlesinin tüm bölgelerimiz ve toplum kesimlerimizce desteklenmesi, hasıl olan faydalardan da adil bir şekilde yararlanılması temel amaçlarımızdan birisi olagelmıştır. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi noktasında bölgesel gelişme politikalarımızın önemi giderek artmaktadır. Bu alana yaklaşımımız “Yeni Bölgesel Gelişme” olarak ifade edilebilir.

Yeni bölgesel gelişmenin temel stratejisi mümkün olduğu ölçüde etkinlik ve hakkaniyeti aynı anda sağlamaktır. Bir başka deyişle bir yandan bölgeler arası farkları azaltmak, diğer yandan bölgelerin rekabet gücünü öne çıkarmaktır. Makroekonomide sağlanan başarının sürdürülebilmesi, her bölgeyi ve her kesimi içine alan yapısal ve mikro dönüşümün sağlanabilmesine bağlıdır. Bu bakımdan, her bölgenin kendi şart ve imkânlarına duyarlı, yerel düzeyde yapısal dönüşüm hedeflerine odaklı ve çok yönlü bir bölgesel gelişme politikası uygulanmaktadır. Bu uygulamayla bir taraftan Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri başta olmak üzere nispi olarak zayıf kalan bölgelerimiz hızla kalkındırılırken, öte yandan ulusal ölçekteki hedeflerin daha da ötesine geçebilmek için bütün bölgelerimizin kalkınma ve rekabet dinamikleri güçlendirilmektedir. Burada benimsediğimiz temel ilke ise iyi yönetişimdir.

Bölgesel gelişmenin yönetişimini iki seviyede ele alıyoruz. Birinci olarak merkezi yönetim seviyesinde uyum, işbirliği ve koordinasyonu güçlendiriyoruz. 2011 yılı içerisinde yaptığımız düzenlemelerle Sn. Başbakanımızın başkanlığında ilgili Bakanlardan müteşekkil “Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu”nu kurduk. Ayrıca idarelerimizin üst yöneticilerinin iştirakiyle “Bölgesel Gelişme Komitesi” oluşturulmuştur. Yüksek Kurul, genel politikaları ve öncelikleri tayin edecek; ulusal politikalarla bölgesel gelişme politikalarının bütünlüğünü sağlayacak kararlar alacak; bölge planlarını, stratejilerini ve eylem planlarını onaylayacaktır. Bölgesel Gelişme Komitesi ise teknik düzeyde politika önerileri geliştirecek, koordinasyonu ve işbirliğini tesis edecektir. Yüksek Kurul ve Komitenin sekretaryası Bakanlığımızca yürütülecektir. Her iki yapının da en iyi şekilde işleyebilmesi için teknik ve idari çalışmalar devam etmektedir.

İkinci olarak bölgesel seviyede yönetişimi geliştirmeye gayret ediyoruz. Bu amaçla bölgesel düzeyde kalkınma ajanslarını kurduk ve bunlar faaliyetlerini etkili bir şekilde sürdürmektedir. Ayrıca, GAP Bölgesel Kalkınma İdaresine ilave olarak üç yeni

bölge kalkınma idaresini bu yıl itibarıyla kurmuş bulunuyoruz. Böylelikle bölgelerimizin potansiyelini azami düzeyde kullanmayı amaçlıyoruz. Bu yapılar da saydamlık, hesap verebilirlik ve katılımcılığa dayanan; tabandan tavana kalkınmayı güçlendiren mekanizmalar olacaktır. Merkezi ve bölgesel seviyedeki yapılar ve kurumlar arasındaki ilişkiyi de sağlam bir şekilde tesis edeceğiz.

Bölgesel gelişme alanında yeni işleri, yeni bir anlayışla gerçekleştiriyoruz. Kurumsal düzenlemelerin yanı sıra proje bazlı yenilikçi programlarla da bölgesel gelişme politikamızı zenginleştirmiş bulunuyoruz. Bu kapsamda; KÖYDES, BELDES, SUKAP, SODES ve Cazibe Merkezleri Destekleme Programlarını geliştirdik ve uygulamaya koyduk. Bu programların her biri çok yönlü içeriğe sahiptir. Saydığımız programlarla, ulusal ve yerel öncelikler uyumlaştırılmakta, proje seçiminde ve uygulanmasında yerel birimlere öncelik verilmektedir.

Bu uygulamalarla bölgelerin kendi potansiyellerini en iyi şekilde değerlendirmeyi ilke edinmiş bulunuyoruz. Bu doğrultuda özgün stratejiler geliştirmeyi, işbirliği platformları oluşturmayı, başta yenilikçi yatırımlar olmak üzere, uygun desteklerle kalkınma girişimlerini hızlandırmayı amaçlıyoruz.

Bölgesel gelişmeyle ilgili uygulamaların daha derli toplu yürütülmesinde temel çerçevenin oluşturulması ve bölgesel düzeydeki kalkınma çalışmalarına daha belirgin bir yön kazandırılabilmesi için Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi hazırlık çalışmalarına başlanmıştır. Gelecek yıl yürürlüğe girecek ulusal stratejinin genel yönlendirmesi ışığında, bütün bölgelerde, kalkınma ve yatırım dinamiklerini harekete geçiren planlama çalışmalarına, eylem planlarına ve özgün destek programlarına daha çok ağırlık verilecektir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Yeni bölgesel gelişme anlayışı daha önce harekete geçirilemeyen bölgesel kalkınma planlarına da hayatiyet kazandırmıştır. Bölgesel gelişme faaliyetlerimizin bugüne kadar en büyük ölçeklisi Güneydoğu Anadolu Projesi'dir (GAP). Bildiğiniz gibi bu büyük projeyi entegre bir bölgesel kalkınma projesi olarak ele almak ve yönetmek üzere GAP Bölge Kalkınma İdaresi kurulmuştur.

GAP, bu bölgemizin sahip olduğu kaynakları değerlendirerek, gerek bu yöredeki insanlarımızın refahını ve yaşam kalitesini yükseltmeyi, gerekse ülkemizin ekonomik ve sosyal gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bölge potansiyelinin değerlendirilmesi kapsamında 22 baraj ve 19 hidroelektrik santrali ile sulama

şebekelerinin yapımını öngören GAP'ın tamamlanmasıyla nihai olarak 1,8 milyon hektar alan sulamaya açılacak, yılda 27 milyar kilovat-saat hidroelektrik enerjisi üretimi gerçekleştirilecektir.

Bu hedeflere ulaşmak için gereken kamu yatırımları finansman ihtiyacı 2010 yılı fiyatlarıyla 42 milyar TL'dir (2012 yılı fiyatlarıyla 45,8 milyar TL'dir). 1990-2007 döneminde GAP bölgesindeki projelere kamu yatırımlarından yılda ortalama yüzde 7 oranında pay ayrılırken, GAP Eylem Planının Hükümetimizce yürürlüğe konmasıyla ayrılan pay iki katına çıkarılmıştır. Bölgedeki yatırımlar için 2008-2011 döneminde kümülatif olarak 13,3 milyar TL kaynak tahsis edilmiştir. Proje genelinde 2010 yılı sonuna kadar 33,7 milyar TL harcama yapılmış ve nakdi gerçekleşme % 80 düzeyine ulaşmıştır.

Yerel inisiyatifler dikkate alınarak, bütüncül ve katılımcı bir yaklaşımla hazırlanan GAP Eylem Planı, 73 ana eylem altında 300'den fazla projeden oluşmaktadır. 2010 yılında GAP Eylem Planı kapsamındaki proje ve faaliyetlere toplam 3,2 milyar TL tahsis edilmiş, yıl içerisindeki ek ödeneklerle bu tutar 3,8 milyar TL'ye yükselmiştir. 2011 yılında GAP Bölgesi'ndeki yatırımlara ayrılan kaynak ise yaklaşık 4,3 milyar TL'dir. Bunun 3,3 milyar TL'si GAP Eylem Planı yatırımları için ayrılmıştır.

GAP kapsamında 2011 yılı itibarıyla 10 hidroelektrik santrali tamamlanmış ve GAP enerji yatırımlarının % 74'ü gerçekleştirilmiştir. Hidroelektrik santrallerinin işletmeye alınışından 2011 yılı Ekim sonuna kadar 351,5 milyar kilovat-saat elektrik enerjisi üretilmiş ve ülkemizin hidrolik enerji ihtiyacının önemli bir bölümü GAP'tan karşılanmıştır. Üretilen bu enerjinin parasal değeri 21,1 milyar dolardır (1 kWh=6 cent).

Hem GAP Eylem Planının ortaya çıkardığı ekonomik canlanma, hem de komşu ülkelerle geliştirilen siyasi ve ekonomik ilişkilerin bir sonucu olarak, son yıllarda GAP Bölgesi'nden yapılan ihracat düzeyinde de önemli oranda artış olmuştur. 2002 yılında 689 milyon dolar olan ihracat, 2009 yılında 4,4 milyar dolara, 2010 yıl sonu itibarıyla ise yaklaşık 5,2 milyar dolara ulaşmıştır. Bu gelişmelere bağlı olarak GAP bölgesinde 2010 yılında oluşan ilave istihdam 218.000 kişidir. Türkiye'deki toplam istihdam artışının yüzde 16'sı, GAP bölgesindeki istihdam artışından kaynaklanmıştır.

GAP İdaresi'nin ekonomik kalkınma faaliyetleri kapsamında en büyük payı kırsal kalkınmaya yönelik projeler oluşturmaktadır. Bölgede sulu tarıma geçilmesiyle birlikte yetiştirilecek tarım ürünlerinin tespiti amacıyla bölge üniversiteleri ile işbirliği içerisinde tarımsal araştırma çalışmaları gerçekleştirilmektedir. GAP Bölgesinde kırsal nüfusun

yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik girişimlere fırsatlar sağlamak amacıyla GAP İdaresi tarafından “GAP Kırsal Kalkınma Projelerini Destekleme Programı” uygulamaya konulmuştur.

Program kapsamında toplam 23,8 milyon TL bütçeli 84 projenin desteklenmesine karar verilmiştir. Söz konusu bütçenin yüzde 76,4'üne tekabül eden 18,2 milyon TL'lik kısmı GAP Kırsal Kalkınma Projelerini Destekleme Programı aracılığıyla desteklenmiştir. Bu programla; bitkisel üretim, hayvancılık, tarımsal altyapı, eğitim, sağlık, Ar-Ge, gençlik evleri ve içme suyu gibi değişik konularda 84 proje hayata geçirilmiştir.

GAP İdaresi ayrıca sosyal altyapının geliştirilmesine, kırılğan nüfus kesimlerinin toplumsal kalkınmaya entegrasyonunu sağlamaya yönelik projeler de yürütmektedir. Bu uygulamaların en önemlilerinden birisi Çok Amaçlı Toplum Merkezleridir (ÇATOM). ÇATOM'lar ile genç kız ve kadınların durumlarının iyileştirilmesi, toplum kalkınmasına katılımlarının sağlanması için gelir getirici programların uygulanması amaçlanmaktadır. Bölgede kurulmuş olan 40 ÇATOM sayesinde genç kız ve kadınlarımız iş bularak çalışmaya başlamakta veya kendi işlerini kurmaktadır. Bu kapsamda 2003-2011 döneminde bireysel ya da ortaklık şeklinde 143 katılımcı tarafından 91 işyeri açılmıştır. Son 9 yılda toplam 2.054 kişi farklı alanlarda iş yaşamına katılmıştır. Her yıl çoğunluğu kadın olmak üzere ortalama 12.000 kişinin katıldığı ÇATOM programlarından Ekim 2011 itibariyle yaklaşık 195.000 kişi doğrudan yararlanmışır. Bölgedeki 9 il merkezinde oluşturulan Gençlik ve Kültür Evleri'nde ise gençlere yönelik olarak toplumsal duyarlılık, sportif ve gelir getirici eğitim programları yürütülmektedir. Gençlik ve Kültür Evleri ile ayrıca gençlerin yerel yönetim ve karar alma süreçlerine katılımının sağlanması hedeflenmektedir. Proje kapsamında, Mayıs 2001-Ekim 2011 döneminde gerçekleştirilen toplumsal kalkınma amaçlı ve istihdama yönelik etkinliklerle toplam 120.000 gence ulaşılmıştır.

Kültürel faaliyetler kapsamında yürütülen önemli projelerden birisi Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Projesi'dir. Bu proje kapsamında; İlisu Barajı'nın yapımından etkilenen Hasankeyf sit alanında toprak üstündeki kültür varlıklarının tespiti, yeraltında kalan kültür varlıklarının yer üstüne çıkarılması ve korunması amaçlanmaktadır.

Fiziksel altyapı çalışmaları kapsamında; belediyelerin harita alımı ve imar planı ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik çalışmalar İller Bankası ile işbirliği içerisinde devam etmektedir. Yerel yönetimlerin katı atık yönetim sistemlerini oluşturmalarına destek

vermek amacıyla 9 yerleşim yerinin ÇED ve SED çalışmaları ile fizibilite raporları hazırlanmıştır. 2009 yılına kadar, Adıyaman (Merkez), Siirt (Merkez), Batman (Merkez), Bismil (Diyarbakır), Nizip (Gaziantep) ve Kilis (Merkez) Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi Uygulama Projeleri tamamlanarak belediyelerine teslim edilmiştir. Nizip Katı Atık Düzenli Depolama Alanı Projesi öngörüldüğü süre içinde tamamlanmıştır. 2011 yılında yapımına başlanan Mardin ve Adıyaman düzenli depolama tesisi inşaatları devam etmektedir. Nusaybin-Cizre-İdil-Silopi Sulama Alanları Alt Bölge Gelişme Planı ihalesi gerçekleştirilmiş olup projenin 2012 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.

Bildiğiniz gibi GAP'ın yanısıra DAP, DOKAP ve KOP projelerinde uygulamayı hızlandırmak ve koordinasyonu güçlendirmek amacıyla bu projeler için bölge kalkınma idarelerini bu yıl içinde kurmuş bulunuyoruz. Bu idarelerin görev süreleri, proje uygulamalarının gerektirmesi halinde uzatılmak kaydıyla 5 yıl olarak belirlenmiştir. Bakanlığımızın bağlı kuruluşu olan söz konusu idarelerin, kalkınma ajansları ve diğer paydaşlarla işbirliği içinde GAP Eylem Planına benzer nitelikte hazırlayacağı eylem planlarıyla, bu bölgelerde kamu yatırımlarının daha koordineli ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Bölge kalkınma idarelerinin temel işlevi yerel düzeydeki planlama, projelendirme, araştırma, izleme, değerlendirme ve koordinasyon hizmetlerinin etkili bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak ve gerekli yönlendirmeyi gerçekleştirmektir.

KOP kapsamında 2011 Yılı Yatırım Programında 10 adet büyük su projesi yer almıştır. Havzaya dışarıdan su getirecek olan Bağbaşı Barajı ve Mavi Tünel Projesinde, yaklaşık 17 km uzunluğundaki Mavi Tünelin 14,7 km'lik kısmı ile Bağbaşı Barajının gövde dolguları tamamlanmış olup, Projenin 2012 yılında tamamlanarak hizmete alınması planlanmaktadır. Bağbaşı Barajını besleyecek Bozkır ve Afşar Barajlarının yapılmasıyla yılda 413 milyon metreküp suyun Konya Ovasına akıtılması sağlanacaktır. Sulama yatırımlarını desteklemek üzere 2011 yılında 200 bin hektar alanda arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme işleri başlatılacak ve 15 bin hektar alandaki drenaj çalışmalarının projelendirme işleri tamamlanacaktır.

KOP kapsamında yürütülen projelere, 2009 Yılı Yatırım Programında yaklaşık 125 milyon TL ve 2010 Yılı Yatırım Programında 197 milyon TL ödenek tahsis edilmiş olup, 2011 yılı için ise yüzde 63 artışla 322 milyon TL ödenek tahsisi yapılmıştır.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Bölgesel gelişmede yapısal dönüşümün temel unsurunu kalkınma ajansları teşkil etmektedir. Kalkınma ajanslarıyla bölge düzeyinde kalkınma programlarının ve kaynakların daha etkili planlanması ve yönetimi amaçlanmıştır. Ajanslar, çok kısa bir sürede kalkınma ve işbirliği ruhunun geliştirilmesi ve sürdürülebilir kılınması için bölge düzeyindeki en etkili kurumsal çatı haline gelmiştir. Kalkınma ajansları modeli ile yerel kalkınmaya ve bölgesel gelişmeye mahsus bir finansman kaynağı da oluşturulmuştur. Bu kaynak kalkınma önceliklerinin tespitinde, bunlara uygun stratejilerin geliştirilmesinde, kritik projelerin ve faaliyetlerin desteklenmesinde ve bölgeye yeni yatırımların çekilmesinde kullanılmaktadır.

Bugün itibarıyla 26 bölgenin tamamında kalkınma ajanslarını faaliyete geçirdik. Ajansların faaliyete geçmesiyle birlikte bölgesel kalkınma stratejilerinin belirlenmesinde de önemli aşamalar kaydedilmiştir. 26 Düzey 2 bölgesinin tamamının bölge planları kalkınma ajanslarının koordinasyonunda yerelde aktif katkı ve katılım sağlanarak hazırlanmıştır.

Ajanslar sosyo-ekonomik kalkınmayı hızlandıracak çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bölge plan ve stratejilerine uygun alanlarda yarışma usulü proje çağrılılarıyla mali destek programları yürütmektedir. Bunlara ilaveten, bölgenin rekabet gücünün artırılması amacıyla öncelikli sektörler, kümelenme, Ar-Ge ve yenilikçilik, sınır-ötesi işbirliği programları, bölgelerin ihracat potansiyelleri gibi konularda analiz ve stratejiler hazırlamakta, uygulamaları desteklemektedir. Teknik destek ve doğrudan faaliyet desteği gibi araçlarla bölgelerimizdeki beşeri ve kurumsal kapasitenin artırılmasında etken olmaktadır.

Ajanslar yerel kalkınmayı desteklemede diğer kurumlarla koordinasyon ve işbirliği geliştirmeye devam edecektir. Bu kapsamda, KOSGEB'le işbirliği protokolü imzalanmıştır. Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı ve Kalkınma Bankasıyla yakın ilişki tesis edilerek ortak çalışmalar yürütülmektedir. Ajanslar müstakil olarak uygun gördükleri projelerde üniversitelerle de işbirliği kurmaktadır. Ajansların önemli bir kısmı özel sektör ve kamuyu bir çatı altında toplayan model nitelikte ortaklık projelerinin hazırlık çalışmalarını da yapmaktadır.

Kalkınma ajanslarının, 2010 yılından bu yana kurumsallaşma yönünde gösterdikleri hızlı ilerlemelere paralel şekilde kaynakları da artmaktadır. 2008-2010 döneminde kalkınma ajanslarına merkezi bütçeden toplam 653 milyon TL kaynak aktarılmıştır. 2011 ve 2012 yılları için ise merkezi bütçe payı 450'şer milyon TL olarak

belirlenmiştir. Bu kaynakların önemli bir kısmı mali destek programlarında ve yenilikçi, model projelerin geliştirilmesinde kullanılmaktadır. Ajanslarımız tarafından yürütülen proje teklif çağrılarında, 2008 yılından bu yana yaklaşık 14.300 proje başvurusu yapılmış, bunlardan yaklaşık 2.500'ü desteklenmiş ve bunlar için yaklaşık toplam 833 milyon TL kaynak tahsis edilmiştir.

Kasım 2011 itibarıyla yüksek nitelikli toplam 939 personel kalkınma ajanslarında çalışmaktadır. Bunlardan 182'si, 81 ilde faaliyette bulunan Yatırım Destek Ofislerinde (YDO) istihdam edilmektedir. Kalkınma ajansları bünyesinde her bir ilde faaliyet gösteren YDO'lar bölgelerimizde yatırım yapmak isteyenlere destek olmaktadır. Yatırımcıların izin ve ruhsat işlemlerinin tek elden takip ve koordine edilmesi, yatırımcıya ilgili mevzuattaki başvuru koşulları ve istenen belgeler doğrultusunda bilgi verilmesi ve yatırımların izlenmesi görevleri YDO'lar tarafından yerine getirilmektedir.

Örnek olarak, Batı Akdeniz Kalkınma Bölgesi'nde faaliyet gösteren YDO'larımız aracılığıyla gerçekleştirilen, Isparta ilinde 38 milyon TL'lik sabit yatırım ve 200-250 kişilik daimi istihdamın öngörüldüğü ilk beş yıldızlı otel yatırımı verilebilir. Sakarya YDO, Kandıra Gıda İhtisas İşadamları Derneği tarafından Sakarya'da 700 milyon TL yatırım büyüklüğü olan Mobilya İhtisas OSB kurulması çalışmalarına büyük katkı sağlamıştır. Arazi bulma, fizibilite, raporlama, dernekleşme, yatırımcı analizi dâhil tüm resmi işlemler Sakarya YDO tarafından nihayete kavuşturulmuştur.

Hazırlık çalışmaları devam eden Onuncu Kalkınma Planı döneminde yetkilerini, kaynaklarını ve kapasitelerini artırmak suretiyle ajanslarımızı 2023 Vizyonu doğrultusunda yerel düzeyde ortak akıl üreten, sosyo-ekonomik kalkınmamızı destekleyen ve dönüşüm sağlayan kurumlar olarak güçlendirmeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Kır-kent tanımına göre, halen yaklaşık 21,3 milyon vatandaşımızın yaşadığı kırsal kesimde genel refah standardının artırılmasını sağlamak amacıyla önemli adımlar atılmıştır. Kırsal alanlara yönelik kapsamlı ve çok yönlü politika oluşturma gayretlerimiz neticesinde ülkemizde ilk defa bir "Kırsal Kalkınma Planı" hazırlanmıştır. 2010-2013 dönemini kapsayan bu plan Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı koordinasyonunda, Bakanlığımızın da teknik desteğiyle hazırlanmıştır.

Planda kırsal kesimdeki yaşam ve çalışma koşulları açısından önem arz eden 96 adet öncelikli faaliyet mevcuttur. Kırsal alandaki kalkınma faaliyetlerini ve girişimlerini Planda belirtilen müşterek ilke ve stratejiler ışığında tasarlamak, izlemek ve yönlendirmek bu Planın temel amacı olacaktır.

Bakanlığımızın aktif yönlendirme ve koordinasyonunda hazırlanan bir diğer proje ise KÖYDES Projesi'dir. İstanbul ve Kocaeli haricindeki 79 ilde yaklaşık 34 bin köy ve 46 bin köy bağılısı yerleşim yerini kapsayan projede; 2005-2011 döneminde (Ekim 2011 itibarıyla) 169 bin km yol yapımı ve 26 bin km yol onarımı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, suyu yetersiz düzeyde olan 41 bin köy ve köy-altı yerleşim birimine içme suyu hizmeti götürülmüştür. 2005-2011 döneminde projeye toplam 7,3 milyar TL kaynak kullanılmıştır. 2012 yılında KÖYDES'e ayrılan tutar 550 milyon TL düzeyinde olacaktır.

Bölgesel gelişmede asli unsur olan kentlerin dinamizminden yararlanma hedefiyle, nispi olarak zayıf bölgelerde, hızla büyüme ve çevrelerine hizmet verme potansiyeline sahip şehirler tespit edilmiştir. Cazibe merkezi niteliği taşıyan bu şehirlerin kalkınma ivmesini destekleyerek yurt sathında dengeli gelişmeyi sağlamayı amaçlıyoruz. Bunların normal seyrinden daha hızlı ve nitelikli gelişimi için Cazibe Merkezlerini Destekleme Programını uyguluyoruz. Programın pilot uygulaması kapsamında, 2008-2010 döneminde Diyarbakır'a toplam olarak 51 milyon TL kaynak aktarılmıştır.

Program, 2010 yılında Erzurum, Şanlıurfa ve Van illerine de yaygınlaştırılmıştır. Bu üç ilde gerçekleştirilecek çeşitli projeler için yaklaşık 60 milyon TL kaynak tahsis edilmiştir. Programın 2011 yılı bütçesi 79 milyon TL olarak belirlenmiştir. Bu kaynaklarla KOBİ, turizm, sanayi, işgücü yetiştirme ve yeni girişimcileri destekleme gibi alanlarda seçici projelerle söz konusu kentlerin sosyal ve ekonomik dinamiklerini güçlendirecek faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Belediyelerin acil nitelikli olan ancak finansmanında zorluk yaşanan içme suyu ve kanalizasyon projelerine kaynak sağlanması amacıyla bu nitelikteki projelerinin tespit edilmesi ve bu projelere finansman sağlanabilmesi amacıyla 2010 yılında Bakanlığımız koordinatörlüğünde Su, Kanalizasyon ve Altyapı Projesi (SUKAP) çalışması başlatılmıştır. İlk aşamada İller Bankası AŞ'nin (İLBANK) verileri kullanılarak genel bir ihtiyaç analizi yapılmış, daha sonra Türkiye genelinde ihtiyaçların daha detaylı belirlenmesi amacıyla Valilikler tarafından ihtiyaç tespitine yönelik bir çalışma yapılmıştır.

Valiliklerin yaptığı çalışma neticesinde toplam 2.074 proje ile ilgili bilgiler derlenmiş, bu bilgiler kullanılarak Bakanlığımız koordinasyonunda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) ve İLBANK tarafından bir değerlendirme yapılmış ve aday proje listeleri oluşturulmuştur. Hazırlanan proje listelerinin finansmanı amacıyla 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesine 400 milyon TL BELDES ödeneği konulmuş ve 2011 yılı Bütçe Kanununda bu ödeneğin İLBANK'a tahakkuk ettirmek suretiyle kullanılacağı ve belediyeler bazında dağılımı, kullanılması, izlenmesi ve denetimine ilişkin usul ve esasların Yüksek Planlama Kurulu (YPK) tarafından karara bağlanacağı düzenlenmiştir. Bütçe Kanununda program kapsamında yürütülecek işler için İLBANK'tan yapılan borçlanmalarda belediyelerin borçlanmasını düzenleyen mevzuatta yer alan borç limitlerine uyma şartı aranmayacağı hükmü de getirilmiştir.

10.5.2011 tarihli ve 2011/11 sayılı YPK Kararı ile SUKAP adı altında bir program başlatılmıştır.

Program, İLBANK tarafından yürütülmekte olup, uygulama projeleri hazır olan işlerin ihalesi devam etmektedir. Uygulama projesi olmayanların proje hazırlık çalışmaları İLBANK tarafından yapılmaktadır. Nüfusu 25.000 ve daha az olan belediyelerin programda yer alan içme suyu ve kanalizasyon işleri için yüzde 50 oranında hibe sağlanmakta, geriye kalan yüzde 50'lik kısmını belediye İLBANK'tan uygun koşullarda borçlandırılmaktadır. Nüfusu 25.000 üzerinde olan belediyeler, YPK kararı ile BELDES kapsamına alınarak, borçlanma limitleri dışına çıkarılmış ve 2011 Yılı Bütçe Kanununun 28 inci maddesi çerçevesinde İLBANK'tan kredi kullanarak projelerini gerçekleştirebilecektir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Kalkınmanın nihai amacı insanın refahını sağlamaktır. İzlenen politikaların başarısı ve sosyal devlet olma gereğinin yerine getirilmesi açısından, sağlanan gelişmelerden toplumun farklı kesimlerinin dengeli bir şekilde faydalanması, toplumda fırsat eşitliğinin sağlanması ve politikaların planlanması safhasında sosyal boyut başta olmak üzere ekonomik gelişmenin tüm boyutlarının dikkate alınması büyük önem taşımaktadır.

Bilindiği üzere, Bakanlığımız GAP Eylem Planı kapsamında 2008 yılında GAP Bölgesinde Sosyal Destek Programını (SODES) uygulamaya başlamıştır.

SODES ile;

- yoksulluk, göç ve kentleşmeden kaynaklanan sosyal sorunların giderilmesi,

- değişen sosyal yapının ortaya çıkardığı ihtiyaçlara karşılık verilmesi,
- toplumsal dayanışma ve bütünleşmenin güçlendirilmesi,
- toplumun dezavantajlı kesimlerinin ekonomik ve sosyal hayata daha aktif katılmalarının sağlanması amaçlanmaktadır.

SODES programının getirdiği olumlu sonuçlar, yerelde oluşan sahiplenme ve kurumsal kapasite neticesinde proje sayısı ve program bütçesi her yıl artarak devam etmektedir. 2008 ile 2009 yıllarında sadece GAP illerinde uygulanan programın kapsamı 2010 yılında DAP illerini, 2011 yılında ise Adana, Mersin, Hatay, Osmaniye ve Kahramanmarař illerini de içerecek şekilde genişletilmiş ve uygulama kapsamı 30 vilayete ulaşmıştır. Bugüne kadar 484 milyon TL tutarında yaklaşık 4 bin proje desteklenmiştir. 2012 yılında ise, 250 milyon TL ödenek tahsisi planlanmaktadır.

SODES Programına uygulandığı illerdeki kamu kurumları, üniversiteler, belediyeler ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK) başvurabilmektedir. SODES, başvuru süreci ve uygulama kolaylığı dolayısıyla en dezavantajlı gruplara doğrudan ulaşabilmektedir. SODES projelerinin öncelikli hedef grupları kentlerin kenar semtlerinde yaşayan ve topluma entegre olmakta zorluk çeken çocuklar, gençler, kadınlar ve yoksullardır.

Uygulanan projeler aracılığıyla atölyeler, mesleki eğitim merkezleri kurulmuş; binlerce gencimiz staj, eğitim ve istihdam olanaklarından yararlandırılmış; kültür ve sanat hayatı canlandırılmış; mikro finans gibi uygulamalarla vatandaşlarımızın iş kurma olanakları artırılmış; eğitimde fırsat eşitliği güçlendirilmiş; çeşitli etkinliklerle sosyal ve kültürel ortam zenginleştirilmiştir.

Sayın Başkan, Değerli Üyeler,

Önümüzdeki dönemde geliştireceğimiz politikalarda küresel kriz sonrası dünyanın alacağı şekillenme ve 2023 Vizyonumuz temel parametreleri oluşturacaktır.

Önümüzdeki günlerde ülkemizin kalkınma sürecinde kaydedilmiş aşamaların daha da ileriye taşınması hedefiyle yeni bir kalkınma planı hazırlık çalışmalarına başlanacaktır. Bu hazırlıklar kapsamında bir taraftan teknik düzeyde çalışmalar yoğunlaşırken, diğer taraftan toplumun tüm kesimlerinin dahil olacağı, kalkınma hedeflerimiz ve önceliklerimize yönelik bir istişare süreci yaşanacaktır. Onuncu Kalkınma Planının hazırlanmasında Uzun Vadeli Strateji ile genel seçimler öncesi açıkladığımız 2023 Vizyonunda yer alan politika ve hedefler esas alınacaktır.

Bakanlığımız, önümüzdeki dönemde de strateji ve politika geliştirmedeki öncü rolünü devam ettirecek, bunun yanı sıra araştırma, izleme ve değerlendirme çalışmalarına ağırlık verecektir. Kalkınma faaliyetlerinin yürütülmesinde, iyi yönetim çerçevesinde kamu kuruluşları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarıyla daha katılımcı bir yaklaşım esas alınacaktır. Bu bağlamda, toplumumuzun tüm kesimlerini 2012 yılında yoğunlaşacak Onuncu Kalkınma Planı çalışmalarına aktif katkı vermeye davet ediyorum.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Bakanlığımız tarafından yürütülen diğer önemli bir faaliyet ise İstanbul Uluslararası Finans Merkezi (İFM) Projesinin koordinatörlüğüdür.

Dokuzuncu Kalkınma Planında İstanbul'un uluslararası bir finans merkezi haline getirilmesi politikası yer almıştır. İstanbul'u ilk aşamada bölgesel, nihai olarak küresel ölçekte bir finans merkezi haline getirme vizyonu çerçevesinde hazırlanan İFM Stratejisi ve Eylem Planında yer alan 71 eylemden 2011 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla 12'si sonuçlandırılmış ve 21 eylemde önemli mesafe kat edilmiştir.

Hükümetimizin 2023 Vizyonu çerçevesinde İstanbul'un dünyadaki ilk on finans merkezi içinde yer alması planlanmaktadır. Söz konusu hedeflere ulaşmak için gerekli olan yasal düzenlemelerin Yüce Meclisimize sunulması için çalışmalar devam ettirilmektedir.

Ayrıca, ülkemizin AB'ye tam üyelik sürecinin bir parçası olan Katılım Öncesi Ekonomik Program, 2001 yılından itibaren her yıl olduğu üzere 2012-2014 dönemi için de Bakanlığımız koordinasyonunda Aralık ayı içerisinde tamamlanarak AB Komisyonuna sunulacaktır.

İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) ile ilişkilerimizin önemli bir unsuru olan Ekonomi ve Kalkınma İnceleme Komitesinin Türkiye İnceleme Raporunun yine OECD nezdinde tartışılması, nihai hale getirilmesi ve kamuoyuna açıklanması Bakanlığımız sorumluluğunda yürütülmektedir. Bu kapsamda 2010 yılı raporuna ilişkin çalışmalar Ocak ayı içerisinde gerçekleştirilmiştir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Günümüzde yaşanan değişim sürecinin itici güçlerinden birisi hiç şüphesiz bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerdir. Teknolojiyi ve bilgiyi etkin olarak kullanan ülkeler uluslararası rekabet avantajı kazanmaktadır. Bu nedenle, bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin biçimde kullanabilme yeteneği ülkemizin rekabet gücünün artırılmasında büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda, büyüme ve istihdam odaklı bilgi ekonomisine dönüşüm için gerekli çalışmalar yapılmakta ve 2023 Vizyonu çerçevesinde bilgi toplumuna dönüşüm süreci devam ettirilmektedir.

Bu çerçevede, ülkemizin iktisadi ve sosyal kalkınmasının temel bileşeni olarak gördüğümüz bilgi toplumuna ve bilgi ekonomisine geçiş çalışmalarını 2003 yılında başlattığımız e-Dönüşüm Türkiye Projesi kapsamında ve merkezi koordinasyon anlayışıyla sürdürüyoruz.

Bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımında 2003-2010 döneminde önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Mobil telefon abone yoğunluğu, internet kullanıcı yoğunluğu gibi bireysel kullanımı gösteren oranlarda önemli artışlar kaydedilmiştir. Benzer şekilde işletmelerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımında da önemli gelişmeler gözlenmiştir.

Bilgi toplumuna dönüşümün en önemli gördüğümüz bileşenlerinin başında eğitim gelmektedir. Uygulanmaya başlanan FATİH Projesi ile eğitim alanındaki teknolojik altyapı ve hizmetlerin geliştirilmesine devam edilecektir.

e-Dönüşüm sürecinin başarıyla sürdürülmesi bilişim sektörünün gelişimine bağlıdır. Bu sektörün gelişimi ve e-dönüşümde aldığımız mesafeyi göstermesi bakımından ülkemizin de katılım sağladığı, AB'nin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Politika Destek Programından özetle bahsetmek istiyorum. 2011 yılına kadar, ülkemizden kamu ve özel sektör kuruluşları, sağlık ve adalet alanında yürütülen çeşitli projelere katılım sağlamıştır. 2011 Yılı Çağrısı kapsamında ise; 10 projede ülke temsilcilerimiz yer alacak olup, bu projeler sonucunda temsilcilerimizin AB'den alacağı hibe miktarı 2,7 milyon Avro olacaktır. Ülkemizin 2011 Yılı Çağrısı için ulusal bütçeden 1,6 milyon Avro ödediği göz önüne alındığında, bu Programın 2011 Yılı Çağrısında yüzde 163 geri dönüş oranı yakalanmış olmaktadır. Bakanlığımız ulusal koordinasyonunda yürütülen bu Programda 2011 yılında yakalanan oran, bilişim alanında yürütülen Topluluk programlarında ülkemiz tarafından bugüne kadar elde edilmiş en büyük geri dönüş oranıdır. Program kapsamında yürütülen projelerden elde edilen maddi desteğin yanı sıra, özellikle bilişim

sektörümüzün uluslararası pazarlara nüfuz edebilme imkânını yakalamasının da çok değerli olduğunu düşünüyorum.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Kamu hizmetlerinde etkinliğin sağlanması konusunda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması büyük önem arz etmektedir. Özellikle son dönemde hayata geçirilen e-devlet projeleri, kamu hizmetlerinden yararlanmada büyük maliyet avantajları ve kolaylıklar sağlamaktadır. Kamunun e-dönüşümü, kamu hizmetlerinin etkinliğini artırma amacıyla hızlandırılarak sürdürülecektir. Önümüzdeki yıl Merkezi Sicil Kayıt Sistemi Projesi, Elektronik Kamu Alımları Platformu, Merkezi Hastane Randevu Sistemi, Mekansal Adres Kayıt Sisteminin Oluşturulması ve Çevrimiçi Emlak ve İnşaat İzinleri Projesi, T.C. Kimlik Kartı Projesi, e-Yazışma Projesi gibi çok sayıda e-devlet proje ve uygulaması ülke çapında yaygınlaştırılacaktır.

Bahsettiğim e-dönüşüm çalışmalarımız, ülkemizin bilgi tabanlı bir ekonomi olması yolunda farklı alanlarda yürütülecek program ve projelerle artarak devam edecektir. Bildiğiniz gibi Bakanlığımızın teşkilat ve görevlerini düzenleyen KHK ile bilgi toplumu stratejisini hazırlama ve bilgi toplumuna dönüşüm çalışmalarındaki genel koordinasyon görevi verilmiştir. Bu çerçevede, yeni bilgi toplumu stratejisi Bakanlığımız koordinasyonunda ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin katılımıyla hazırlanacaktır. 2012 yılında uygulamaya konulacak yeni stratejide, büyüme ve istihdamı ön plana alan, bilişim sektörünün ve girişimciliğin vurgulandığı bir yaklaşımı benimseyeceğiz.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

2006-2008 döneminde kurulan 41 yeni devlet üniversitesinin gelişim sürecinde Bakanlığımızın önemli katkıları ve yönlendirmeleri olmuştur. Söz konusu devlet üniversitelerine 2006-2012 dönemi için toplam 3,3 milyar TL yatırım ödeneği tahsis edilmiştir. Rekabet gücümüzü artırmanın temel unsurlarından biri olan eğitilmiş insan gücünü nitelik ve nicelik olarak artırmak amacıyla yükseköğretimdeki büyüme 2010 ve 2011 yılında da devam etmiştir.

Bu dönemde kurulan 9 yeni devlet üniversitesinin yerleşke yerlerinin seçimi, gelişim planı ve yerleşke planlarının hazırlanması süreçlerinde, daha önce kurulan 41 devlet üniversitesinde olduğu gibi Bakanlığımız yine aktif olarak rol almıştır. Bu

kapsamda, üniversitelerimizin uzun vadede sahip olmayı planladıkları öğrenci sayısı, akademisyen sayısı, bunlara bağlı olarak ortaya çıkan kapalı mekân ihtiyacı, üniversitelerimizin eğitim ve araştırma açısından hangi alanlarda uzmanlaşacağı ve bu yatırımların hangisinin hangi zamanda yapılacağını gösteren iş ve zaman planlamasını içeren “Üniversite Gelişim Planının” hazırlanmasında, yine benzer şekilde eğitim ve idari binaları ile spor ve sosyal tesislerin hangisinin hangi noktada yapılacağını gösteren “Üniversite Yerleşke Planları”nın hazırlanmasında etkin bir yönlendirme süreci yürütmüştür.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Ülkemizin kalkınma sürecinde Ar-Ge ve inovasyonun kritik işlevinin bilincinde olarak Bakanlığımız, bu alanda koordine edici ve yönlendirici bir rol üstlenmektedir.

Toplam Ar-Ge harcamalarının GSYH'ya oranı 2002 yılında yüzde 0,53 iken 2010 yılında yüzde 0,84 olmuştur. Kamu Yatırım Programıyla Ar-Ge'ye ayrılan kamu kaynakları ise, 2002 yılında 114,3 milyon TL iken, 2011 yılında 1,65 milyar TL'ye yükseltilmiştir. 2012 yılında bu rakamın yaklaşık 1,77 milyar TL olması programlanmıştır. Ar-Ge'ye ayrılan kamu destekleri ile büyük ölçekli araştırma merkezlerinin kurulmasına, yeni kurulan ve gelişmekte olan üniversitelerde merkezi araştırma laboratuvarlarının oluşturulmasına, temel ve uygulamalı araştırma projelerinin desteklenmesine, araştırmacı insan gücü yetiştirilmesine ve firmalarımızın Ar-Ge projelerinin desteklenmesine yönelik programlar yoğun bir şekilde sürdürülmektedir.

Bu çerçevede, son 6 yıldır değişik zamanlarda yatırım programına alınarak yapımına başlanan 161 ileri araştırma merkezinin 65'i tamamlanmıştır. Öte yandan, tüm üniversitelerimizde merkezi araştırma laboratuvarları kurulmasına yönelik desteklerimiz devam etmektedir.

Sayıları giderek artan araştırma merkezlerinin daha etkin çalışmaları amacıyla özel sektör ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği kurmaları, yönetimi, sürdürülebilir finansmanı, personel istihdamı, tüm araştırmacılara 7 gün 24 saat hizmet verebilecek şekilde açık olması, performansların izlenmesi ve değerlendirilmesi gibi konularda Bakanlığımız tarafından idari ve yasal düzenleme çalışmaları sürdürülmektedir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Bakanlığımız birimlerinin sorumlu oldukları alanlarla ilgili olarak politika önerileri, kararlar ve uygulama modelleri ortaya koymak üzere 2007 yılından itibaren Sosyal ve İktisadi Araştırmalar Programı (SİAP) yürütülmektedir.

Bu program kapsamında tamamlanan projelerden bazıları,

1. İklim değişikliği ile mücadelenin maliyetini belirlemek amacıyla Küresel Alanda Rasyonel Adımların Tespiti Projesi (KARAR)
2. Kamu Kesiminde Stratejik Yönetimin Gerektirdiği Yönetimsel Kapasite İhtiyaç Analizi ve Kapasite Gelişim Programlarının Oluşturulması
3. Kamu kurumları arasındaki resmi yazışmaların elektronik ortamda yapılması amacıyla yürütülen e-Yazışma Projesidir.

Önümüzdeki yıl başlatılması düşünülen bazı projeler ise,

1. Yüksek Öğretim Mezunlarının İşgücü Piyasası ile Uyum Düzeyinin Araştırılması Projesi (YÖSİP),
2. Son dört yıldır uygulanmakta olan SODES programının etki analizi projesi,
3. Kamu Sektörü Bilgisinin Paylaşımı ve Yeniden Kullanımı Projesidir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Küresel iklim değişikliğinin dünya üzerinde olumsuz etkilerini göstermeye başlaması beklenmektedir. Bu kapsamda, ülkemiz iklim değişikliğine uyum ve azaltım konularında teknik çalışmalarını sürdürmektedir. Bakanlık olarak Küresel Isınma Alanında Rasyonel Adımların Tespiti Raporu ile azaltım konusundaki maliyetlere ilişkin farklı senaryolar çalışılmıştır. Diğer taraftan farklı uluslararası çalışmalar da, iklim değişikliğinin uyumu için gerekli maliyetin en az sera gazlarının azaltımı için gereken maliyet kadar olacağını göstermektedir. Doğu Akdeniz Bölgesinde yer alan ülkemiz, iklim değişikliğinden en fazla etkilenecek ülkeler arasında yer almakta olup, uyum önlemlerinin gerektireceği maliyetlerle ilgili de çalışmalar yapılacaktır.

1992 yılında Rio'da yapılan Birleşmiş Milletler (BM) Çevre ve Kalkınma Konferansı ile 2002 yılında Johannesburg'da yapılan Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nin ardından 4-6.06.2012 tarihlerinde yine Rio'da BM Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı

(Rio+20 Zirvesi) gerçekleştirilecektir. Rio+20 Zirvesinin temel hedefi sürdürülebilir kalkınma konusundaki politik kararlılığa yeniden vurgu yapılması ve konuyla ilgili gelişmeler ile eksikliklerin ortaya konmasıdır. Sürdürülebilir kalkınma ve yoksulluğun azaltılması çerçevesinde yeşil ekonomi ile sürdürülebilir kalkınmanın kurumsal çerçevesi zirvede tartışılacak temel konulardır.

Türkiye'nin Konferansta sergileyeceği siyasi kararlılığın önemi nedeniyle Rio+20'ye kapsamlı bir şekilde hazırlanması önem arz etmektedir. Rio+20 Dünya Zirvesine ilişkin ülke hazırlık sürecine yönelik çalışmalarının koordinasyonu Bakanlığımız tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu amaçla yürütülecek çalışmalarda şu faaliyetler gerçekleştirilecektir:

1. 1992-2010 yılları arasında ülkemizde Johannesburg Uygulama Planı çerçevesinde yapılan çalışmaların ve gelinen aşamanın değerlendirilmesi,
2. “Yeşil Büyüme”nin ülkemiz açısından uygulanabilirliğinin ve bu tür bir büyüme yaklaşımının sağlayacağı fırsatların sınınanarak ülkemizde bu konuda bir farkındalık oluşturulması,
3. Rio+20 süreci için ulusal kapasitelerin güçlendirilmesi,
4. Sürdürülebilir kalkınma konusunda yeşil büyüme fikrini de destekleyen “en iyi ülke uygulamalarının” seçilmesi.

Projeler kapsamında, ülkemizde sürdürülebilir kalkınmaya yönelik kurumsal yapılanmanın güçlendirilmesi, Yeşil Büyüme konusunda farkındalık yaratılması ve konunun katılımcı bir şekilde değerlendirilerek ülkemiz için uygun ve gerekli adımların belirlenmesi için çok paydaşlı olan merkezde Bakanlığımızca ve yerelde kalkınma ajansları tarafından düzenlenecek çeşitli toplantı ve çalıştaylarla ülkemizin zirveye ilişkin hedefleri daha sağlıklı ve katılımcı bir süreçte belirlenecektir.

Sanayi alanında uygulamaya konulan önemli strateji belgelerinin hazırlanmasına Bakanlığımız tarafından doğrudan katkı verilmiştir. Bu kapsamda Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi, Türkiye Otomotiv Sektörü Strateji Belgesi ve Türkiye Makina Sektörü Strateji Belgesi sayılabilir. Önümüzdeki dönemde Kimya, Demir-Çelik ve Demirdışı Metaller, Elektrik - Elektronik, Seramik ve Tekstil, Hazır Giyim, Deri ve Deri Ürünleri sektörlerinde strateji belgelerinin hazırlıkları tamamlanarak uygulamaya konulacaktır.

Ayrıca çalışabilir durumdaki yoksul kesimin işgücü piyasasına girişlerini kolaylaştırıcı ve kayıtlı çalışmalarını teşvik edici tedbirler öngören ve Bakanlığımız tarafından koordine edilen “Sosyal Yardım Sisteminin İstihdam ile Bağlantısının Kurulması ve Etkinleştirilmesi Eylem Planı”nın uygulamasına devam edilmektedir.

Ulusal bir istihdam stratejisi ve eylem planının hazırlanması amacıyla yürütülen çalışmalara aktif bir şekilde katkı sağlanmakta, İstihdam ve Çalışma Hayatı alanında Mevsimlik Tarım İşçilerinin Çalışma Koşullarının İyileştirilmesi, Mesleki Eğitimlerin Etki Analizi, Çocuk İşçiliği ile Mücadele ve İş Teftiş Sisteminin İyileştirilmesi gibi çok sayıda hayati öneme sahip projeye finansman ve uzmanlık desteği verilmektedir.

İşgücü piyasasındaki gelişmelerin yakından takip edilebilmesi amacıyla Bakanlığımız tarafından “Aylık İstihdam Değerlendirmeleri” raporları yayımlanmakta, her ay belli bir konu, ilgili uzmanlar ve kurumların da katılımıyla “İstihdam Değerlendirme Toplantıları” düzenlenmekte ve “Ekonomik Kriz ve Toparlanma Döneminde Türkiye’de İşgücü Piyasasının Değişen Dinamikleri”, “Bölgeler Arası Nüfus Hareketlerinin İşgücü Piyasasına Yansımaları” ve “Bölgesel Asgari Ücretin Uygulanabilirliği” başlıkları altında yayınlar hazırlanmaktadır.

2007 yılında YPK kararı ile kabul edilen Yaşlanma Ulusal Eylem Planının hayata geçirilmesine yönelik olarak Bakanlığımız tarafından taslak bir Uygulama Programı hazırlanmış olup, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile birlikte söz konusu programın uygulamaya konulmasına yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

Ayrıca, Bakanlığımız uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmalar yürütmektedir. Bu kapsamda;

- OECD Uluslararası Gelecekler Programı çerçevesinde 2050 yılına kadar tahminler ve politikalar oluşturmayı amaçlayan “Kıtalararası Altyapı İhtiyaçları 2030/2050 Projesi”ne Türkiye katkısı Bakanlığımız koordinasyonunda Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından sağlanmış, projeye dair rapor OECD tarafından yayımlanmıştır.
- Birleşmiş Milletler (BM) tarafından 2000 yılında belirlenen ve 2015 yılına kadar tüm dünyada ulaşılması gereken insani hedefleri ortaya koyan Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Doğu Avrupa ve Orta Asya ülkeleri açısından değerlendirilmesi amacıyla 2010 yılı Haziran ayında İstanbul’da 22 ülkeden

230 katılımcıyla uluslararası bir konferans düzenlenmiştir. Bu kapsamda Bakanlığımız koordinasyonunda hazırlanan 2010 Türkiye Binyıl Kalkınma Hedefleri Raporu yayımlanmıştır.

Dünya Bankası ile de;

- Ülke Ekonomik Raporu kapsamında yurtiçi tasarrufların artırılmasına yönelik çalışma,
- Bölgesel Yatırım Ortamı Değerlendirmesi çalışması,
- Türkiye'nin gelecek nesillere yatırım yapmak: Okuldan İşe Geçiş Yapmak ve Türkiye'nin Kalkınması,
- Türkiye: Gelecek Nesiller İçin Fırsatların Çoğaltılması,
- Ekonomik Yavaşlama Durumunda Hanehalkı Refahı,
- Türkiye'de Kadınlar İçin Daha Fazla ve Daha İyi İş Fırsatlarının Sosyal ve Ekonomik Faydaları,

çalışmaları yürütülmektedir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

2007-2013 döneminde AB'nin aday ve potansiyel aday ülkelere sağlayacağı mali yardımlar, Katılım Öncesi Mali İşbirliği Aracı (IPA) çerçevesinde kullanılmaktadır. IPA'nın Bölgesel Kalkınma ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi bileşenlerine yönelik mali yardımların koordinasyonu Stratejik Koordinatör sıfatıyla Bakanlığımız tarafından yürütülmüştür.

AB bölgesel gelişme politikalarına uyum kapsamında, üyelik sonrası Yapısal Fonlar ve Uyum Fonunun kullanımına imkân sağlayacak Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu Faslı hazırlık çalışmaları Bakanlığımız koordinasyonunda devam etmektedir. Gerek bu hazırlıklara katkıda bulunmak, gerekse IPA sisteminin etkili, verimli, şeffaf ve hesap verebilir biçimde işlemesini sağlamak amacıyla Ekonomik ve Sosyal Uyum Kapasitesini Geliştirme Projesini uygulamaya başladık.

AB Mali İşbirliği kapsamında ülkemize tahsis edilen fonların kullanımı ve ülkemizin hazmetme kapasitesinin artırılmasını sağlamak üzere kalkınma ajansları ile ilgili bakanlıklarımız arasında işbirlikleri kurulmaktadır. Esasında, kalkınma ajanslarının kuruluş amaçlarından biri de adaylık ve üyelik döneminde ülkemize tahsis edilecek AB fonlarından faydalanmak üzere bölgesel düzeyde kurumsal altyapının geliştirilmesidir.

Bu çerçevede, kurumsallaşma sürecinde önemli mesafeler kaydeden ve teknik kapasiteleri hayli artan kalkınma ajanslarının AB fonlarının kullanımında daha fazla rol alması için girişimlerimizi de giderek yoğunlaştırıyoruz. Bu doğrultuda AB Komisyonu ile, 2013 sonrası dönemde Mali İşbirliği kapsamında sağlanacak fonların kullanımında ajansların aracı kurum rolü üstlenmelerine yönelik temaslar sürdürülmektedir.

Sayın Başkan, Değerli Üyeler,

Bölgesel, çok taraflı ve ikili ekonomik ilişkilerin kalkınma boyutuyla ilgili olan Bakanlığımıza, gelişmekte olan ülkelerin kalkınma çabalarına yardımcı olmak üzere teknik yardım faaliyetleri yürütmek ve ilgili ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği halinde program ve projeler hazırlamak görevleri verilmiştir. Bakanlığımız ülke dış politikasını destekleyecek şekilde dünya ekonomisi ve ülke ekonomileri konularında analitik ve stratejik çalışmalar ile politika analizleri yapmaya ve bu çalışmaların gerektirdiği üst düzey koordinasyonu sağlamaya bundan sonraki dönemde de devam edecektir. Ayrıca Bakanlığımız İslam ülkeleri arasında kurulan ekonomik ve ticari işbirliği faaliyetleri ile ilgili çalışmaları ve bu çalışmaların gerektirdiği uluslararası sekretarya görevlerini sürdürecektir.

Ülkemiz artık kendi tarihi ve coğrafyası ile barışık ve bunları stratejik bir değer olarak gören bir dış politika izlemektedir. Bu yaklaşımla, bölgede güven unsuru olarak ağırlığımız artmaktadır. Yine bu yaklaşımın bir gereği olarak, ülkemiz özellikle yakın coğrafyası ile geniş ve ölçek ekonomilerini kullanan iktisadi refah havzaları oluşturmaktadır. Türkiye'nin uzun dönemli refahı ulusal ölçeği aşan bir ekonomik perspektifle mümkündür. Yakın komşularımızla yürüttüğümüz ikili Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi uygulamaları ve bölgesel işbirliği programları ile İslam Ülkeleri Teşkilatı Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi (İSEDAK), Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT), Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ve D-8 gibi çok taraflı örgütlerin sunduğu imkânlar bu çerçevede değerlendirilmektedir.

İSEDAK Türkiye'nin İslam dünyasına dönük en önemli iktisadi ve ticari projesidir. Sayın Cumhurbaşkanımızın daimi başkanı oldukları ve 27 yıldır İslam ülkelerini kesintisiz bir araya getiren ve üyeleri arasında kalıcı bir işbirliği altyapısının oluşmasına hizmet eden bir platform olan İSEDAK İslam coğrafyasında refahın artmasına yönelik önemli çalışmalar yapmaktadır.

İSEDAK faaliyetleri, üye ülkelerle aramızda ortak bir dil ve anlayış oluşturmada önemli bir role sahiptir. Önümüzdeki dönemde ülkemizin ev sahipliğini yaptığı İSEDAK'ı güçlendirerek, İslam ülkeleri arasında kalkınma alanında bilgi ve tecrübelerin paylaşıldığı ve bu alanda anlayış birliğinin oluşmasına hizmet eden bir yapıya kavuşturmak üzere çalışmalarımıza hız vermekteyiz. Bu çerçevede, Bakanlığımız bünyesindeki İSEDAK Koordinasyon Bürosu tarafından, çağın gereklerini göz önüne alarak, üye ülkelerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere, yeni bir İSEDAK Stratejisi hazırlanmaktadır. Bu Strateji, İSEDAK'ı daha aktif bir işbirliği örgütü haline getirmeyi hedeflemekte ve proje odaklı olarak hazırlanmaktadır.

İSEDAK çerçevesinde, son yıllarda ekonomik ve ticari ilişkilerimizin güçlendirilmesinde önemli adımlar atılmaktadır. İSEDAK'ın ticaretin artırılmasına yönelik en önemli projesi olan İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Üyesi Ülkeler Arasında Tercihli Ticaret Sistemi (TPS-OIC)'nin hukuki zemini 2011 yılında tamamlanmıştır.

Ayrıca, ekonomik ve ticari işbirliğini geliştirecek standartların oluşturulmasına yönelik olarak, İSEDAK bünyesinde kuruluş çalışmaları başlatılan İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü (SMIIC) merkezi İstanbul olmak üzere bu yıl resmi olarak faaliyete geçmiştir. SMIIC çerçevesinde yürütülecek olan faaliyetler, standartların harmonizasyonuna, ürünlerin kalitelerinin artırılmasına, güvenilir gıdaya erişimde standartların geliştirilmesine ve İİT içi ticaretin artırılmasına önemli katkılar sağlayacaktır.

Bunun yanında, İslam ülkeleri arasında mali işbirliği konusunda devam eden menkul kıymetler borsaları ve merkez bankaları arasındaki işbirliği çalışmaları derinlik kazanmaktadır. Bu çalışmaların somut çıktılarından biri de İİT/İSEDAK üyesi ülkelerin borsalarında işlem gören firmaların hisselerinden oluşan endeksin 2012 yılı başında hayata geçirilecek olmasıdır. Ayrıca, bu yıl içerisinde sermaye piyasalarını düzenleyici kurumlar arasında da bir işbirliği başlatılmış olup işbirliğini kalıcı hale getirmek amacıyla bir Forum kurulmuştur.

EİT bünyesinde ise ticaretin artırılmasına yönelik önemli bir proje olan EİT Ticaret Anlaşmasının hayata geçirilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. Ülkemizin koordinatörlüğünde yürütülen EİT Bölgesel Gıda Güvenliği Programı bağlamında Ankara'da bir Bölgesel Koordinasyon Merkezi kurulması kararlaştırılmıştır.

Sayın Başkan, Değerli Üyeler,

Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde yaşanan gelişmeler hem ekonomik hem de siyasal düzlemde büyük bir değişim dalgası getirmiştir. Otoriter rejimler Mısır, Tunus ve Libya'da yönetimi terk etmek zorunda kalmış, Suriye, Bahreyn ve Yemen gibi ülkelerde ise muhalif hareketler gittikçe güç kazanmıştır.

Kısa vadede bu ülkelerdeki ekonomiler yıpranmaktadır. Sermaye çıkışı, altyapının tahribi, üretim sektörlerinin yara alması, ticari faaliyetlerin azalması, turizmin sekteye uğraması, yükselen işsizlik gibi faktörler bu siyasi değişim hareketlerinin kısa vadeli maliyetlerinden yalnızca bir kaçıdır. Ancak uzun dönemde, siyasi istikrarın sağlanmasına ve halka dayanan demokratik yönetim anlayışının yaygınlaşmasına bağlı bir biçimde, ekonomik girişim gücünün hızla yükselişe geçerek refah birikimini olumlu etkilemesi beklenmektedir.

Bakanlığımız yaşanan olayların daha ilk günlerinden başlayarak, dış politikamızın olumlu çizgisinde, beşeri ve kurumsal sermaye kaynaklarını yaşanan zorlukların aşılması için seferber etmiştir. Bu minvalde uluslararası toplumun çağrısı doğrultusunda oluşturulan Libya Uluslar Arası İstikrar Müdahale Ekibine uzman desteği sağlanmış ve Libya'nın yeniden istikrar kazanabilmesi için gerekli stratejik ve operasyonel planlama faaliyetlerine bizzat katkı sunulmuştur. Uzmanlarımızın dâhil olduğu planlayıcılar tarafından üretilen raporlar BM, müdahil ülkelere ve uluslararası kamuoyuna sunulmuştur. Bu çalışmaların Libya sorununun çözümünde çok önemli bir işlev üstlendiğini görmekten memnunuz.

Diğer yandan Bakanlığımız, kalkınma planlaması ile ekonomik ve sosyal kalkınma alanlarındaki tecrübelerini diğer ülkelere aktarmak ve özellikle Ortadoğu ve Asya ülkelerinde bu yönde kapasite geliştirmeye yönelik çalışmalar yürütmektedir. Bu kapsamda Bakanlığımız, Afganistan'ın kalkınmasına destek olmak maksadı ile çalışmalarını sürdürmektedir. Afganistan Ekonomi Bakanının ülkemizi ziyareti sırasında dile getirdiği talebe istinaden, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, DSİ Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü, Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü gibi yatırımcı kuruluşların katkılarıyla proje döngüsü konusunda bir Kapasite Geliştirme Programı tasarlanarak geçtiğimiz yaz aylarında uygulanmıştır.

Ayrıca Bakanlığımız Azerbaycan ve Cezayir'e dönük kapasite geliştirme programlarını da bu yıl içerisinde uygulamıştır. Pakistan İslam Cumhuriyeti ile işbirliği çalışmalarının temel çerçevesini çizen bir anlayış muhtırası 2010 yılı içerisinde

imzalanmış ve içinde bulunduğumuz ayda Yüce Meclisimiz tarafından onaylanmıştır. Moğolistan Halk Cumhuriyeti ile planlama ve kalkınma alanlarında işbirliğini öngören anlayış muhtırası da imzalanmış ve onay süreci devam etmektedir.

Bu çalışmalara ilave olarak, kalkınma sürecinin gerektirdiği analitik çalışmaları yapmak ve ülkemizin kalkınma alanındaki birikimini gelişme yolundaki ülkelerle paylaşmak amacıyla Bakanlığımız bünyesinde bir Kalkınma Araştırmaları Merkezi kurulmuştur.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Kalkınma yolunda politika oluşturma süreci ve kamunun yönetim fonksiyonunu etkin, verimli ve kaliteli bir şekilde gerçekleştirebilmesi, detaylı ve etkin analizler yapılmasını gerektirmektedir. Söz konusu çalışmaların yapılması ancak mevcut durum verilerinin yeterince geniş zaman dönemi için kaliteli bir şekilde üretilmesi ile mümkündür.

Ayrıca, bugün bilgi çağında yaşamaktayız ve bizim uzun vadeli strateji hedeflerimizden bir tanesi de bilgi toplumuna dönüşme hedefidir. Bilgi üretimi günümüzde katma değer yaratmanın ana unsurlarından biri haline gelmiştir. Dolayısıyla veri toplama, değerlendirme ve herkesin kullanımına sunma noktasında istatistik üretimi başlangıç noktasını oluşturmaktadır.

Kalkınmanın çok boyutlu bir süreç olduğu dikkate alındığında; ekonomik, sosyal, kültürel, sektörel, bölgesel vb. birçok alanda standardı olan, doğru, tutarlı, karşılaştırılabilir ve erişilebilir istatistiklerin üretilmesinin önemi bir kat daha artmaktadır. Ülkemizin kalkınma yolunda görece olarak ne kadar mesafe kat ettiği ancak uluslararası mukayeseye imkân tanıyan standartlarda istatistikler ile mümkündür. Görüldüğü üzere, kalkınma fikri ile istatistik üretimi birbirini tamamlayan iki unsurdur.

Güvenilir ve zamanında üretilmiş bilgi kamu için olduğu kadar özel sektör ve STK'lar için de stratejik bir kaynaktır. Sağlıklı istatistikler demokratik bir ortamda halkın hesap sorma hakkını kullanması açısından da vazgeçilmez önemdedir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 1926 yılından günümüze kadar önemli süreçlerden geçerek, bilimsel ve teknik niteliğini bu alandaki ileri dünya ülkeleri standartlarına yükseltme ve Türkiye'nin çağdaş istatistik yapısını geliştirme gayretinde olan, ülkemizin karar süreçlerinde etkin rol oynayan bir kurumdur.

İstatistik alanında, daha güncel, tutarlı, karşılaştırılabilir bilgi üretmeyi amaçlayan TÜİK, hem kendini, hem de istatistik üreten ve resmi istatistik programına katkı sağlayan tüm kurumları kapsayan bir vizyonla hareket etmektedir.

Ülkemizde istatistik üretiminin ilk defa planlandığı Resmi İstatistik Programının 2007-2011 yıllarını kapsayan birinci beş yıllık dönemi bu yıl sonunda bitecektir. 2012-2016 yıllarını kapsayacak ikinci beş yıllık programlı dönemin hazırlıkları kapsamında yoğun faaliyetler yürütülmüştür. Program kapsamında kurumlarımız sosyal ve demografik istatistikler, makroekonomik istatistikler, iş istatistikleri, tarım ve çevre istatistikleri konularında veri üretimi gerçekleştirecektir. Resmi İstatistik Programında 18 Bakanlık, 60 bağlı, ilgili, ilişkili kurum/kuruluş ve 3 birlik yer almakta olup, 290 konuda veri üretimi gerçekleştirilecektir. İkinci program döneminde üretilen verilerin anlaşılabilirliğinin sağlanabilmesi için verilerin kapsamı, veri üretiminde kullanılan yöntem, veri kaynakları, sınıflaması gibi açıklayıcı bilgileri içeren metaveri bilgileriyle birlikte yayımlanması sağlanacak ayrıca değişken bazında resmi istatistikler kullanıcıların hizmetine sunulacaktır.

Birinci beş yıllık planlı dönemde istatistik üretim ve dağıtımında zamanlılık bakımından önemli bir yol alınmıştır. Resmi istatistik programında yer alan tüm kurumların katılımıyla “Ulusal Veri Yayımlama Takvimi” her yıl hazırlanmakta ve kamuoyuna sunulmaktadır. Takvim, verilerin hangi kurum tarafından, ne zaman ve ne şekilde yayımlanacağını göstermektedir ve kamuoyunun her gün takip ettiği bir araç olarak benimsenmiştir. Resmi İstatistik Programında yer alan verilerin yayımlanması ve zamanlılığı bu takvim vasıtasıyla izlenmektedir.

Uluslararası kuruluşlara veri iletilmesi, ülke çapında koordinasyonu gerektiren önemli başlıklardan biridir. Zira, farklı veriler ülkemizin durumunun tespitinde sorunlar ortaya çıkarmakta ve verilerimize duyulan güveni azaltmaktadır. Uluslararası platformda yer alan ülkemiz verilerinin disipline edilmesi amacıyla Uluslararası Resmi Veri Gönderim Envanteri oluşturulmuştur. Envanter ile yurtdışı kuruluşlara gönderilen soru kağıtları veya bilgilerin; hangi kurum tarafından, hangi kurumlarla işbirliğinde doldurularak gönderileceği belirlenmiştir. Envanterde TÜİK dahil olmak üzere toplam 80 kurum/kuruluş tarafından 655 soru kağıdı/istatistiki bilginin 143 adet uluslararası kuruluşla gönderildiği tespit edilmiştir.

Kurumun stratejik amaçları içinde yer alan; araştırmaların içeriğinin geliştirilmesi ve veri çeşitliliğinin artırılması, veri kalitesinin iyileştirilmesi, Kurumun istatistik

alanındaki rolünün güçlendirilmesi, kayıt ve bilgi sistemlerinin geliştirilmesi, veri derleme ve yayımlama zamanının iyileştirilmesi, toplumda istatistik kullanımının artırılması ve verilere erişimin kolaylaştırılması konularında önemli çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Ülkemiz verilerinin en iyi şekilde karar süreçlerine katkı sağlayabilmesi için bütünleşik ve tutarlı bir Türk İstatistik Sisteminin yapılandırılması gerekmektedir. Bu doğrultuda Kurumun üretim ve koordinasyon kapasitesinin geliştirilmesi yönünde önemli adımlar atılmıştır.

İstatistiksel veri kaynaklarından birisi olan ve kayıt sistemlerinin temelini oluşturan idari kayıtlardaki veriler ve diğer ortak bilgilerin tek bir sistemden kullanımını sağlamak, istatistik altyapısını güçlendirmek amacıyla kurumlara, istatistik sınıflamaların kullanılması, idari kayıt sisteminin standartlarının oluşturulması, kullanılabilirliğinin sağlanması ve idari kayıtların geliştirilmesi yönünde destek verilmiş, eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

TÜİK tarafından, AB tanımlarına ve sınıflamalarına uygun, idari kayıtlara dayalı bir iş kayıtları sisteminin kurulması çalışmalarında Gelir İdaresi Başkanlığı kayıtları ana kaynak olarak kullanılmaktadır. Alt yapısı kurulmuş olan İş Kayıtları Sistemi yazılımının tamamlanması, güncelleme ve geliştirilmesi için çalışmalar devam etmektedir.

Diğer taraftan, kamu kurum ve kuruluşlarının idari kayıtlarının kurulumu ve işletilmesi hususlarında standardizasyon çalışmaları TÜİK tarafından desteklenmektedir. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile ortaklaşa yürütülen Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi Projesi ile çeşitli bakanlıkların katılımıyla yürütülen Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) Projesi bu kapsamda örnek olarak verilebilir.

Girişimler üzerindeki cevaplayıcı yükünün azaltılması için sadece adres, kimlik ve tabaka değişkenlerini içeren bir İş Kayıt Sistemi'nden ziyade aynı zamanda idari kayıtlara dayalı olarak istatistik üretilebilecek bir sistem kurulması ve yaşatılması için tüm kurum ve kuruluşların mevcut bilgilerinin iş kayıtları sistemini beslemesi önem arz etmektedir.

Kurumun ürettiği istatistiklerin diğer ülkelerle mukayese edilebilir nitelikte ve uluslararası tanım ve yöntemlere uygun bir şekilde üretilmesi yolunda önemli mesafeler kat edilmiştir. Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından kullanılan 6 basamaklı NACE Rev.2_TR faaliyet sınıflaması; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü, Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı, Türkiye Esnaf ve Sanatkârları

Konfederasyonu (TESK), Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumu'nun işbirliği ile kurumların ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yeniden revize edilmiştir.

ISCO-08'in (Uluslararası Standart Meslek Sınıflaması) Türkiye şartlarına uyarlanması çalışmaları tamamlanmış olup, TÜİK, Mesleki Yeterlilik Kurumu, SGK ve İŞKUR Ulusal Meslek Sınıflaması çalışmalarında bu sınıflamayı kullanmaya başlamıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulunun (YÖK) tüm eğitim programlarında Eğitim ve Öğretim Alanları Sınıflamasına (FOET) geçişi sağlanmıştır. Ayrıca, ISCED 2011 (Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması, 2011) çalışması ilgili kurumlarla işbirliğinde devam etmektedir.

Tüm kullanıcıların ihtiyaç duyulan sınıflamaların uygulanmasını sağlamak, uluslararası sınıflamaların ulusal sınıflamalarla olan dönüşüm çalışmalarını kolaylaştırmak amacıyla Türkiye İstatistik Kurumu Sınıflama Sunucusu, TÜİK web sayfası üzerinde kullanıma açılmış olup sürekli güncellenmektedir.

Sayın Başkan, Değerli Üyeler,

TÜİK tarafından pek çok yeni çalışma gerçekleştirilmiştir. Bunlardan bazılarını sayacak olursak;

Ölüm vakalarında ölüme sebebiyet veren ve ölüme ilgili tüm hastalıkların ölüm belgelerinden derlenerek, bu hastalıkların Uluslararası Hastalık Sınıflaması-10 (UHS-10)'a göre kodlanarak, ölümün altında yatan nedeni Dünya Sağlık Örgütü kurallarına göre yayımlanmaya başlanmıştır.

2010 yılında "Türkiye Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması" gerçekleştirilmiştir.

2009 yılı Mahalli İdareler Seçimi, 2010 Halk Oylaması ve 2011 Milletvekili Genel Seçim Sonuçları'na katılan Seçmen Profili Veritabanı hazırlanarak kullanıcılara sunulmuştur.

Girişim özelliklerine göre dış ticaret istatistikleri haber bülteni ile yayımlanmaya başlanmıştır.

Hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörlerinde, özel sektör girişimlerine Aylık İşyeri Eğilim Anketi uygulanmaya başlanmıştır. Anket sonuçlarından her bir sektör için

hesaplanan güven endeksleri aylık Sektörel Güven Endeksleri Haber Bülteni ile yayımlanmaktadır.

2005 temel yıllık kısa dönemli iş istatistikleri endeksleri 2010 yılında yeni faaliyet sınıflaması olan Nace Rev.2'ye göre üretilmeye başlanmıştır. 2010 temel yıllık endeks çalışmaları da Nace Rev.2'ye göre tasarlanmıştır.

2006-2007 dönemi Yabancı Kontrollü Girişim İstatistikleri 2010 yılında yayınlanmıştır.

2006-2008 Sanayi ve Hizmet Sektörlerinde Yoğunlaşma Haber Bülteni 2010 yılında yayımlanmıştır.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

2011 yılında TÜİK tarafından istatistik sistemimizin güçlendirilmesi ve entegrasyonu çerçevesinde aşağıdaki faaliyetler yürütülmüştür:

Tüm kurumlara istatistik üretim ve dağıtım süreçlerinde yol gösteren bir anlayışla hareket eden TÜİK; Milli Eğitim Bakanlığının eğitim alanındaki veri toplama sisteminin Avrupa Birliği standartları dahilinde geliştirilmesi projesinde yakın işbirliği içerisinde çalışmaktadır.

Tarım istatistiklerinin derlenmesi ve değerlendirilmesi konusunda işbirliği içinde çalışılan Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile yeni bir İşletme Kayıt Sisteminin kurulması gerekliliği doğrultusunda, Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi önceliğinde Tarım Bilgi Sisteminin kurulması ve güncelliğinin sağlanması için 13 Temmuz 2010 tarihinde bir protokol imzalanmıştır. Bu konuda ortak çalışmalar devam etmektedir.

Tarım istatistiklerinin iyileştirilmesi amacıyla yürütülen bir diğer önemli çalışma, uydu görüntüleri ve yersel ölçümlerden (meteorolojik ve zirai istasyonlar) elde edilen verilerin işlenmesi suretiyle ulusal ürün rekolte tahmini, kuraklığın izlenmesi, tarım alanlarının ve yıllık ekim alanlarının belirlenmesidir. 2011-2013 yıllarını kapsayan "Tarımsal İzleme ve Bilgi Sistemi (TARBİL)" projesi, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı yürütücülüğünde İstanbul Teknik Üniversitesi, TÜİK ve Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü işbirliği ile yapılandırılmıştır. Bu kapsamda ilgili projede yer alan Bakanlık ve kurum/kuruluşların görev ve sorumluluklarının yer aldığı bir işbirliği protokolü ilgili Bakanlar düzeyinde imzalanmıştır.

Diğer bir çalışma ise TÜİK tarafından yürütülen Nüfus ve Konut Araştırması'dır. Araştırmanın amacı, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, idari kayıtlar ve hanehalkı araştırmalarından elde edilemeyen; nüfusun demografik, sosyal ve ekonomik nitelikleri ile bina ve konutlara ilişkin bilgilerin elde edilmesidir.

Bu araştırma ile Türkiye genelinde hanehalklarının yaklaşık %13'ünden (2.4 milyon dolu adres) bilgi derlenecektir. Kurumsal yerlerde (askeri birlikler, üniversite öğrenci yurtları, ceza ve tutukevleri, ıslahevleri, yetiştirme yurtları, huzurevleri vb.) tam sayım gerçekleştirilecektir. Anket yüz yüze görüşme yöntemi ile bilgisayar destekli yapılmaktadır. Alan uygulamasına 3 Ekim 2011 tarihinde başlanmış olup, 16 Aralık 2011 tarihine kadar bitirilmesi planlanmıştır. Araştırma sonuçları Kasım 2012 tarihinde kamuoyuna açıklanacaktır.

Sayın Başkan, Değerli Üyeler,

Pek çok araştırmanın yayımlama zamanlarında iyileştirmeler yapılmıştır. Nitekim hayvansal üretim istatistiklerinin entegre tesislerden derlenmesinde kullanılan metodoloji, AB mevzuatı ile uyumlu hale getirilerek et, süt, kümes ve yumurta üretim istatistikleri olarak aylık bazda; ayrıca evlenme ve boşanma istatistikleri ise üçer aylık dönemler halinde yayımlanmaya başlanmıştır.

Kurumun bilişim altyapısındaki gelişmelere paralel olarak, veri tabanı, yazılım, donanım gibi destekleyici unsurlar ile veri derleme ve aktarma sistemlerinde verimliliğin sağlanması yönünde önemli adımlar atılmıştır. Kurumsal ve dış kullanıcılara hizmet sunan veritabanları yapılandırılmış, bilgi paylaşımını etkinleştirmek için web servisleri hazırlanmıştır.

Teknik kapasitenin ve teknolojik altyapının güçlendirilmesi amacıyla, teknolojik altyapı ve buna paralel olarak insan gücü planlaması ve insan kaynakları politikasının geliştirilmesi yönünde önemli adımlar atılmış, özellikle taşra teşkilatı düzeyinde personel sayısı artırılmıştır. Kurumsal düzeyde verimliliğin artırılması amacıyla etkileşimli eğitim programları yürütülmüştür.

Ulusal ve uluslararası kullanıcı taleplerini karşılayabilen göstergelerin derlenmesi ve dinamik, hızla ulaşılabilir ortamlarda sunumu yönünde önemli gelişmeler sağlanmış, dağıtım kanallarına hız, çeşitlilik ve görsel zenginlik kazandırılarak kullanıcı memnuniyetinin artırılması sağlanmıştır.

Uluslararası platformda işbirliği çalışmalarına yoğun bir şekilde devam edilmiştir. Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD), Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat) ve Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (ECO) gibi uluslararası ve bölgesel kuruluşlarla istatistik alanında teknik işbirliği çalışmaları yürütülmüş; İslam Konferansı Örgütü üyesi ülkelere, Orta Asya, Kafkasya, Orta Doğu ve Balkan ülkelere yönelik olarak istatistik alanında teknik yardım ve işbirliği proje ve programları gerçekleştirilmiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Azerbaycan, Türkmenistan, Filistin, Moldova, Irak, İran ve Bosna-Hersek'e çeşitli istatistik konularında eğitim ve danışmanlık hizmetleri verilmiştir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Resmi İstatistik Programının ve TÜİK Stratejik Planının yürürlüğe gireceği önümüzdeki beş yıllık dönemde, ulusal düzeyde kayıt sistemlerinin geliştirilmesi yönündeki çalışmaların önem ve önceliği devam ettirilecek, kurumlar arası işbirliğinin daha da güçlendirilmesi ve uluslararası standartlarda istatistiklerin üretilmesi yönünde güçlü adımların atılması sağlanacaktır.

Resmi İstatistik Programına dahil kurum ve kuruluşlara ihtiyaç duyulan her alanda bilgi ve deneyim paylaşımı yapılacak, toplumda istatistik algısının artırılması, istatistiksel bilginin paylaşımı ve kamuoyunda farkındalık yaratabilmek için öncelikle genç kuşaktan başlayarak toplumun tüm kesimlerinin bilinçlendirilmesi, sosyal medya ve yeni teknolojik iletişim kanallarının kullanımı sağlanacaktır.

Önemle belirtmek isterim ki, ulusal ve uluslararası platformda bilgiye kolay ve zamanlı erişimi sağlayacak faaliyetlere en üst düzeyde hız kazandırmak öncelikli hedeflerimiz arasında yer almaktadır.

Tüm çağdaş yeniliklerin ülkemize taşınması, gelişmiş ülkelerle aynı standartlarda ve karşılaştırılabilir verilerin eksiksiz üretilmesi, ayrıca ihtiyaç duyulan il ve bölge bazında veri üretimi, doğal olarak bu konulara ilave kaynak ayırmayı gerektirmektedir. Bu amaçla kurumlarımızın idari kapasitelerinin yanı sıra teknik ve mali imkânlarının da artırılması gerekmektedir.

Sayın Başkan, Değerli Üyeler,

Makroekonomik çerçeve ve kalkınma perspektifimizin yanı sıra bağlı kuruluşlarımızın bu kapsamda üstlendikleri fonksiyonları özetlemeye çalıştığım

konuşmama burada son verirken, Kuruluşlarımızın bütçelerinin ÷lkemize hayırlı olmasını diler, hepinize saygılar sunarım.